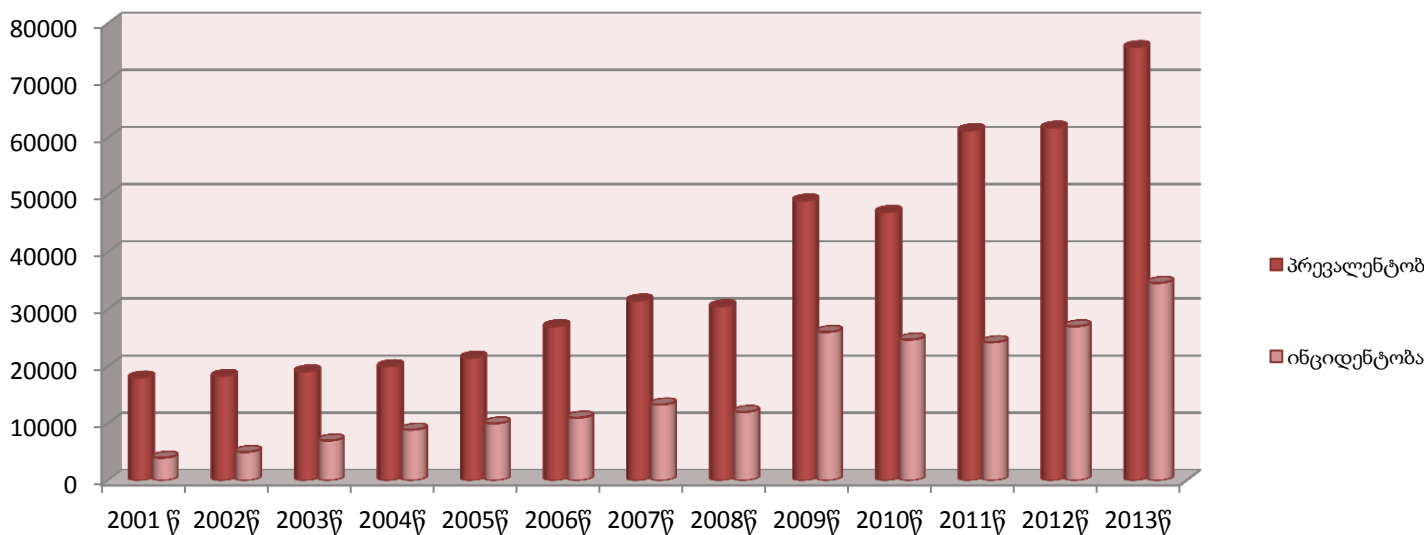


სამედიცინო მომსახურება

2013 წლის განმავლობაში ამბულატორიულ-პოლიკლინიკური სამსახურებისა და სოფლის ექიმების მიერ რეგისტრირებულია 300 834 დაავადების შემთხვევა (2012 წელს დაფიქსირებული იყო 243 150 შემთხვევა, ხოლო 2011 წელს -233 586) პრევალენტობის მაჩვენებელი 75822, მათ შორის სიცოცხლეში პირველად დადგენილი დიაგნოზით 137 207 (2012 წელს დაფიქსირებული იყო 106 242 შემთხვევა, ხოლო 2011 წელს - 92 215) ინციდენტობის მაჩვენებელი 34 581. 2013 წელს აჭარის რეგიონში ზოგადი პრევალენტობის და ინციდენტობის მაჩვენებლები ხასიათდება ზრდის ტენდენციით, რაც განაპირობა სამედიცინო მომსახურების ხელმისაწვდომობის გაზრდამ.

2013 წელს 0-15 წლის ბავშვებში რეგისტრირებული იყო 60 766 დაავადების შემთხვევა (პრევალენტობა - 82028), მათ შორის სიცოცხლეში პირველად დადგენილი დიაგნოზით 41 111 (ინციდენტობა - 55 496). ინციდენტობა მაღალია დაავადებათა შემდეგ კლასებში: სუნთქვის ორგანოთა დაავადებები (22 116 შემთხვევა, ინციდენტობა 29 854), ინფექციური და პარაზიტული დაავადებები (7368 შემთხვევა, ინციდენტობა-9946), საჭმლის მომნელებელი სისტემის დაავადებები (1855 შემთხვევა, ინციდენტობა 2504). 5 წლამდე ასაკის ბავშვებში აღრიცხულია დაავადების 16 916 ახალი შემთხვევა(ინციდენტობა - 57 949). 1 წლამდე ასაკის ბავშვებში აღრიცხული იქნა დაავადების 6078 ახალი შემთხვევა (ინციდენტობა - 105 925), ორივე ასაკობრივ ჯგუფში მაღალი ინციდენტობით ხასიათდება სასუნთქი სისტემის დაავადებები.

პოლიკლინიკური დახმარება (სულ დაავადებები), აჭარა 2001-2013წწ



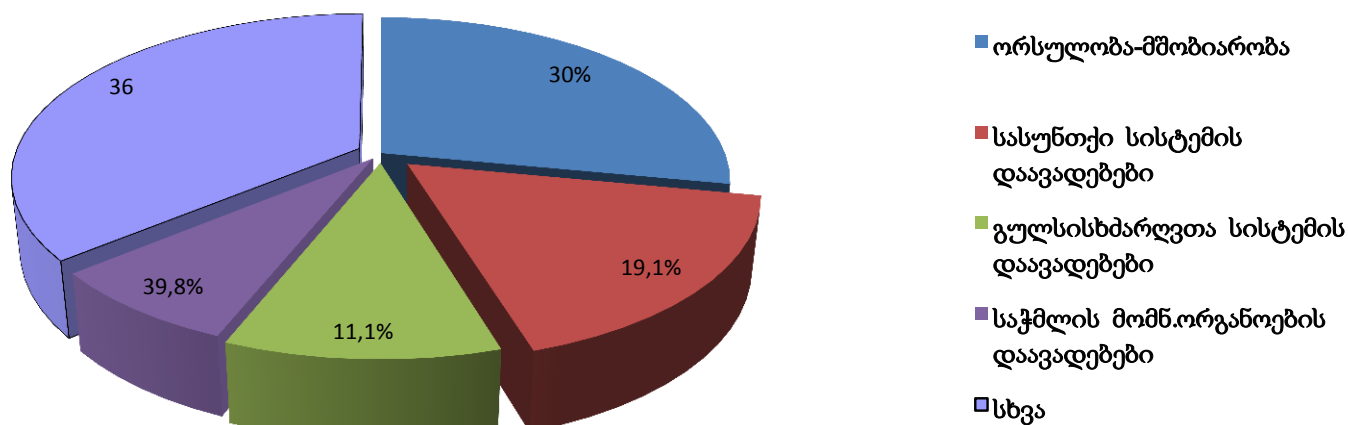
2013 წელს სამედიცინო დაწესებულებებში მიმართვათა რაოდენობა სულ იყო 786 296 (მათ შორის ამბულატორიულ-პოლიკლინიკურ დაწესებულებებში - 233 041, ფიზიკურ პირებთან - 130 772, სტაციონარებში - 329 859, სტომატოლოგიური პოლიკლინიკები - 92624), ერთ სულ მოსახლეზე იყო 1.98. პირველადი ჯანდაცვის ექიმების მიერ 24 948 პაციენტი გამოსაკვლევად გაგზავნილი იქნა პოლიკლინიკებში, 402 პაციენტი - დისპანსერებში, 1482 სტაციონარში.

2013 წელს აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის სტაციონარებში სამკურნალოდ შემოვიდა 39 359 ავადმყოფი. უკანასკნელ წლებში აღინიშნება ჰოსპიტალიზაციის მაჩვენებლის ზრდა. საანგარიშო წელს ჰოსპიტალიზაციის მაჩვენებელი 100 000 მოსახლეზე შეადგენს 9920 (2012 წლის მაჩვენებელია - 9214, ხოლო 2011 წლის მაჩვენებელია 8426,3). პაციენტთა მიერ გატარებული საწოლდღეების რაოდენობამ 9%-ით იკლო და 201 608 შეადგინა (2012წ. - 222 157). 2013 წელს საწოლთა ფონდის გამოყენების მაჩვენებლები წინა წელთან შედარებით შემცირებულია: საშუალო დატვირთვა - 181,9 (2012 წელი - 239, 2011 წლის მაჩვენებელი 182,2), ბრუნვა - 34,8 (2012 წელი - 39,1; 2011 წლის მაჩვენებელი 31,2) და საწოლზე დაყოვნება 5,2 (2012 წელი - 6,1; 2011 წლის მაჩვენებელი 5,8). დატვირთვისა და დაყოვნების მაღალი მაჩვენებლებით ხასიათდება ფსიქიატრიული და ტუბერკულოზის პროფილის საწოლები.

საანგარიშო წელს სტაციონარებიდან გაეწერა 38 587 ავადმყოფი. სტაციონარში გარდაიცვალა 678 ავადმყოფი. ლეტალობის მაჩვენებელმა 2013 წელს 1,7 შეადგინა (2012 წლის მაჩვენებელია 1,6) ავადმყოფთა საერთო რაოდენობიდან 18,6 % (7213) 0-

15 წლამდეა (ლეტალობა 0,4%), 47%-ს (3215) 0-1 წლამდე ასაკის ბავშვები შეადგენენ (ლეტალობა 0,9%). დაავადებათა კლასების მიხედვით საავადმყოფოდან გასული ავადმყოფებიდან 28% ორსულობის, მშობიარობისა და ლოგინობის ხანის, 17,3 % სუნთქვის ორგანოთა, 10,8 % სისხლის მიმოქცევის სისტემის დაავადებების კლასების დიაგნოზით არის გასული.

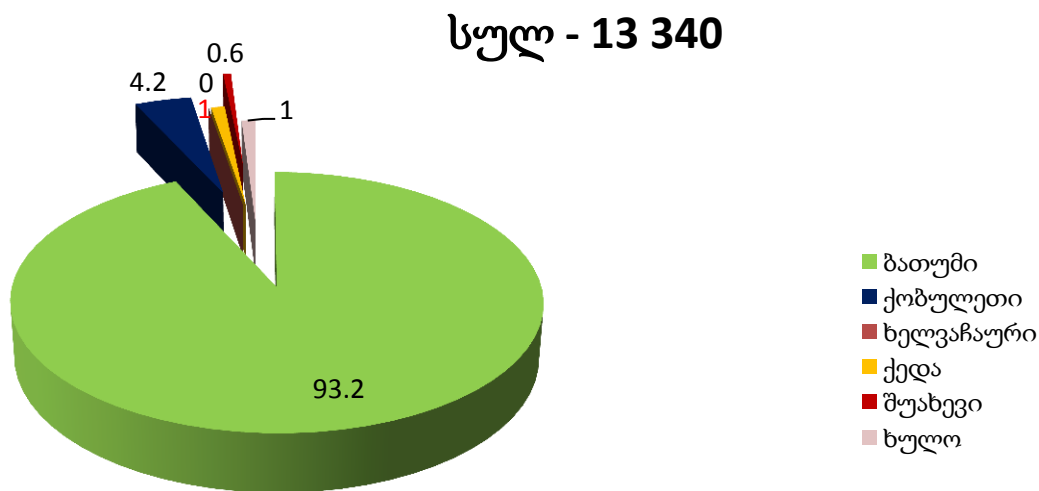
სტაციონარიდან გასული ავადმყოფები დიაგნოზების მიხედვით (2013წ)



საანგარიშო წელს სტაციონარიდან გაეწერა 7213 ბავშვი (ჰოსპიტალიზაციის დონე 1000 ბავშვზე უდრის 97). მათ შორის ერთ წლამდე ასაკის 3215, (ჰოსპიტალიზაციის დონე 1000 ბავშვზე შეადგენს 560). ერთ წლამდე ასაკის ბავშვების ჰოსპიტალიზაციის დონე მაღალია სასუნთქი სისტემის დაავადებების (344 - 1977 შემთხვევა), პერინატალურ პერიოდში წარმოქმნილი ცალკეული მდგომარეობების (136 - 781 შემთხვევა) და ინფექციური და პარაზიტული დაავადებების (43 - 250 შემთხვევა) კლასებში. აჭარის ჰოსპიტალურ სექტორში აღირიცხა 0-15 წლამდე ასაკის 34 გარდაცვლილი ბავშვი, აქედან 0 - 1 წლამდე ასაკის 31. რაც შეადგენს 0-15 წლამდე ასაკში გარდაცვლილ ბავშვთა (34) - 91%-ს.

2013 წელს სტაციონარებში ჩატარებულია 13 340 ოპერაცია, (2012 წელს - 17038 ოპერაცია) ჩატარებული ოპერაციების მაჩვენებელი 100 000 მოსახლეზე შეადგენს 3362 (2012 წლის მაჩვენებელია 4326.8) 15 წლამდე ასაკის მოსახლეობაში ჩატარებულია 1035 ოპერაცია (მაჩვენებელი 100 000 მოსახლეზე 1397). ოპერაცია გაუკეთდა 11 392 ავადმყოფს, მათ შორის 1035 ბავშვს. გარდაიცვალა 19 ნაოპერაციები ავადმყოფი (2012 წელს გარდაიცვალა 30) ლეტალობის მაჩვენებელია 0.16% (2012 წელს ლეტალობის მაჩვენებელი იყო 0,18%). ჩატარებული ოპერაციების 40,8% შარდსასქესო სისტემის დაავადებებზე მოდის (მათ შორის 59,6% სამეანო გინეკოლოგიურ დაავადებებს უჭირავს), 13% საჭმლის მომნელებელი სისტემის და მუცლის ღრუს ორგანოებზე ჩატარებული ოპერაციებია. 2012 წელს ჩატარდა 3511 გადაუდებელი ოპერაცია (2012 წელს - 1567) რაც სტაციონარში ჩატარებული ოპერაციების 26% შეადგენს. სტაციონარული ოპერაციების 93% - ქ.ბათუმზე მოდის, 4,2% - ქობულეთის, 0,6% - შუახევის, 1% - ქედის, 1% - ხულოს მუნიციპალიტეტებზე მოდის.

ოპერაციების პროცენტული გადანაწილება მუნიციპალიტეტების მიხედვით



2013 წელს აჭარის ავტონომიურ რესპუბლიკაში ფუნქციონირებდა 1 სასწრაფო სამედიცინო დახმარების ცენტრი ქალაქ ბათუმში, მუნიციპალიტეტების სასწრაფო დახმარების სამსახურები წარმოდგენილი იყვნენ შპს „უნიმედი აჭარის“ შესაბამის

მუნიციპალურ სამედიცინო ცენტრების დქვემდებარებით, გარდა ხელვაჩაურისა, რომელიც ქალაქ ბათუმის შესაბამის სამსახურს შეუერთდა.

აჭარის რეგიონში სასწრაფო დამარებას ემსახურება 104 ექიმი, 108 საშუალო სამედიცინო პერსონალი და 144 სხვა დანარჩენი. გამსვლელი ბრიგადების რაოდენობა 26. შესრულებულია 92 988 გასვლა, დახმარება აღმოუჩინეს 91 550 პირს, მათ შორის 30 111 სოფლის მცხოვრებს. 15 წლამდე ასაკის კონტინგენტთან 18 057 გამოძახება შესრულდა. სამედიცინო დახმარების საერთო რიცხვიდან სახელმწიფო სტანდარტებით დახმარება გაეწია 88 679 პირს. ჰოსპიტალიზაცია ჩატარდა 20 742 შემთხვევაში.

ონკოლოგია

ჯანმრთელობის მსოფლიო ორგანიზაციის მონაცემებით ყოველწლიურად მსოფლიოში სიმსივნით 11 მილიონი ახალი შემთხვევის დიაგნოსტიკა ხდება და ლოკალიზაციის მიხედვით საშუალოდ ყოველწლიურად 1,3 მლნ ადამიანი იღუპება ფილტვის კიბოს დიაგნოზით, 1 მლნ-მდე - კუჭის, 662 ათასი - ღვიძლის, 655 ათასი - სწორი ნაწლავის, 502 ათასი - ძუძუს კიბოთი. სიმსივნეებით ავადობა ერთ-ერთი ყველაზე მეტად გავრცელებულია როგორც ევროპის მაღალგანვითარებულ, ისე ყოფილი საბჭოთა კავშირის ქვეყნებში. სიმსივნეებითაა გამოწვეული დასავლეთ ევროპაში მოკვდავობის ერთი მესამედი, ცენტრალურ და აღმოსავლეთ ევროპაში - მეხუთედი, ხოლო დსთ-ს ქვეყნებში - 10%. სიმსივნეებს შორის ავადობის მაღალი ტვირთით გამოირჩევა მამაკაცებში სუნთქვის ორგანოების და ქალებში სარძევე ჯირკვლის ავთვისებიანი სიმსივნეები. აჭარის ავტონომიურ რესპუბლიკაში, როგორც მსოფლიოს უამრავ ქვეყანაში რეგისტრირებულია კიბოთი ავადობის მატება.

2013 წელს სიცოცხლეში პირველად დადგენილი დიაგნოზით გამოვლინდა 716 შემთხვევა, რაც 2012 წელთან შედარებით 6,8%-ით (670) მეტია, წინა ორი 2011-2012 წლების მონაცემებით ადგილი ჰქონდა ავადობის მატების ტენდენციას: 2011 წელს გამოვლინდა 551 ახალი შემთხვევა, 2012 წელს - 670 ახალი შემთხვევა.

ახალი შემთხვევები 2011-2013 წწ, აჭარა

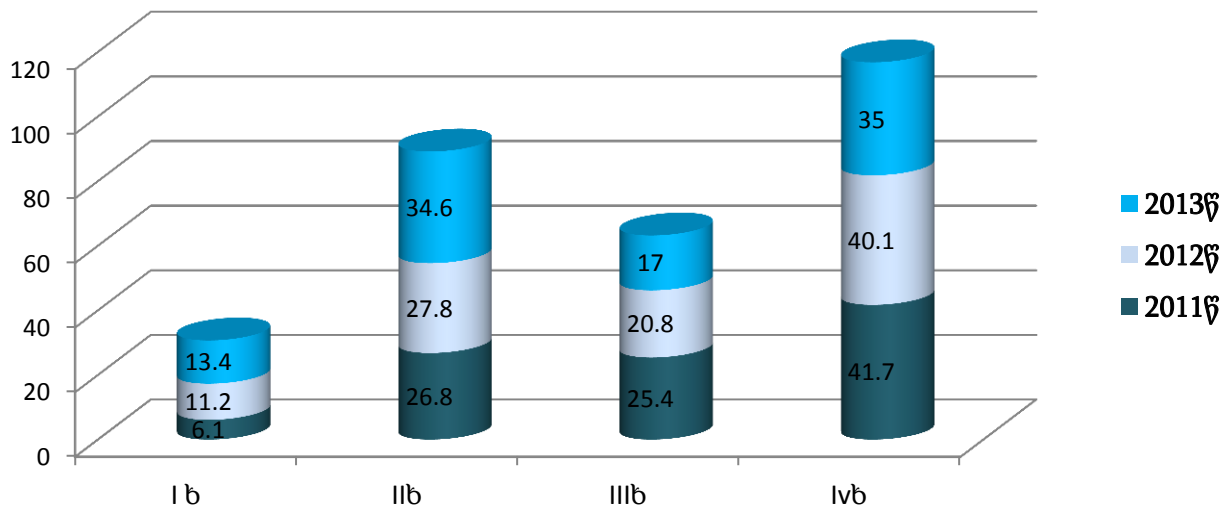


კიბოს დიაგნოსტიკის დროს ძირითადი ადგილი უჭირავს დაავადების შორსწასულ სტადიებს, როგორც წესი შემთხვევათა 50-60%-ში კიბო ვლინდება დაავადების III-IV სტადიაში. აღნიშნულის გამო ხშირ შემთხვევაში ვერ ხერხდება ავადმყოფთა რადიკალური მკურნალობა, მცირდება მათი განკურნების და სიცოცხლის გახანგრძლივების შანსები და მატულობს სიკვდილიანობა.

2013 წელს ავთვისებიანი სიმსივნეების დიაგნოზით აღრიცხვაზე იმყოფებოდა 3480 ავადმყოფი (პრევალენტობა 877) გამოვლენილია სიცოცხლეში პირველად დადგენილი დიაგნოზის 716 შემთხვევა (ინციდენტობა 180), რაც 6,8%-ით მეტია წინა წელთან შედარებით (2012 წელს ავთვისებიანი სიმსივნეების დიაგნოზით აღრიცხვაზე მყოფი 3543 ავადმყოფიდან ახალ შემთხვევათა წილი შეადგენდა 18,9%-ს, 670 შემთხვევა). 2013 წელს სიცოცხლეში პირველად დადგენილი ავთვისებიანი სიმსივნეებით აღრიცხულ ავადმყოფებში 48% ქალია (343), 52% მამაკაცი (373).

2013 წელს ისევ მაღალია დაავადების IV სტადიაში გამოვლენილ შემთხვევათა რაოდენობა 252 შემთხვევა 35% (2012 წლისათვის აღნიშნული მონაცემი შეადგენდა 267 - 40,1%), ონკოლოგიური ავადმყოფების მხოლოდ 48% დაუდგინდათ დაავადების I და II სტადია (I სტადია - 96 (13,4%), II სტადია 248 (34,6%)). ხოლო III სტადიის (რაც შემთხვევათა 40-60%-ში აქვეითებს მკურნალობის ეფექტურობას დაავადების ლოკალიზაციის მიხედვით) მქონე პაციენტთა (118) ხვედრითი წილი 16,5% შეადგენდა.

ონკოლოგიური პათოლოგიების (ახალი შემთხვევები) ხვედრითი წილი სტადიების მიხედვით, აჭარა, 2009-2013 წწ



2013 წლის მონაცემებით სიმსივნური დაავადებებით ავადობის სტრუქტურაში I ადგილი უკავია სარძევე ჯირკვლის კიბოს (22%), II ადგილი ადგილი კანის ავთვისებიან სიმსივნეებს (15,7%), III– ფილტვის კიბოს (8,2%), IV ადგილზე – საშვილოსნოს ყელის კიბო (5,2%), V ადგილი– ხორხის კიბო (4,9%), VI ადგილზე წინამდებარე ჯირკვლის კიბო (3,6%), კუჭის კიბო (3,4%), შარდის ბუშტის (3,3%) და სწორი ნაწლავის კიბო (1,9%).

სიმსივნური დაავადებების გავრცელების თავისებურებები სქესის მიხედვით შემდეგია; ქალებში 32%-სარძევე ჯირკვლის, 21%-სასქესო ორგანოების ავთვისებიან სიმსივნეებზე მოდის. ე.ი. ქალებში ონკოლოგიური ავადობის (სიცოცხლეში პირველად) 50% რეპროდუქციული ორგანოების ავთვისებიანი სიმსივნეების წილად მოდის. ავადობის მაჩვენებელი მატულობს ასაკის პროპორციულად, აღნიშნული პათოლოგოებით (2013 წლის მონაცემებით) მაღალი ავადობის ასაკია 45-70 წელი, მ.შ.მაქსიმალური 55-59 წელი (ასაკობრივი ინციდენტი - 21,5).

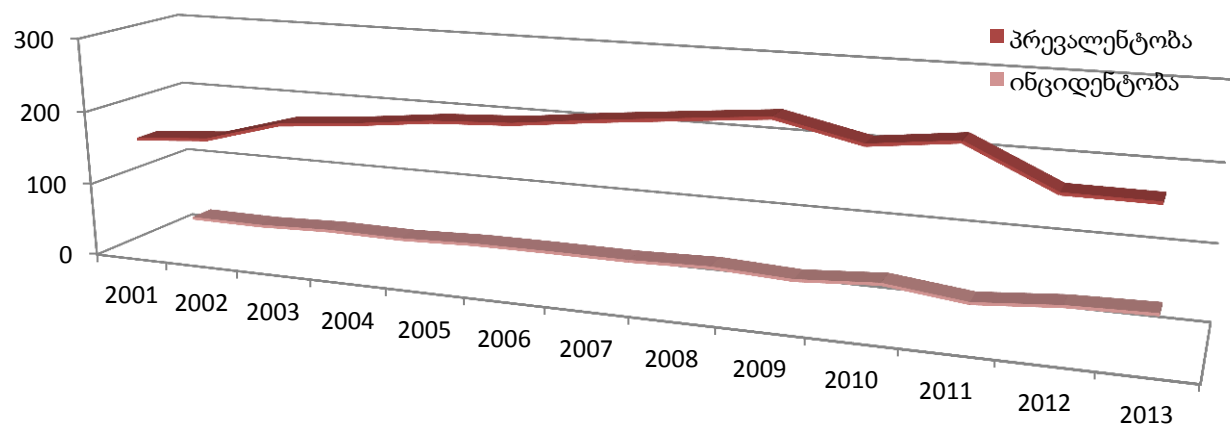
მამაკაცებში ლოკალიზაციის მიხედვით სიცოცხლეში პირველად დადგენილი სიმსივნეების სტრუქტურაში პირველ ადგილზეა 35,3%-სუნთქვისა და გულმკერდის ორგანოების, მეორე ადგილზე საჭმლის მომნელებელი ორგანოების სიმსივნეები - 17,2%, მესამე ადგილზე მელანომა და კანის სხვა ავთვისებიანი სიმსივნეები 16,4%, მამაკაცის სასქესო ორგანოების ავთვისებიანი სიმსივნეები-11,8%. საერთო ჯამში მამაკაცებში ონკოლოგიური ავადობის ნახევარზე მეტი სასუნთქი გზებისა და კუჭნაწლავის სიმსივნეებითაა გამოწვეული (52,5%). ასაკობრივი ჯგუფების მიხედვით სასუნთქი ორგანოების სიმსივნეებით ავადობის მაღალი მაჩვენებელი 50-79 წლის ასაკზე მოდის მ.შ. მაქსიმუმი 60-64 წლის ასაკზე (17,4%).

2013 წელს ავთვისებიანი სიმსივნეებით დაავადებული ავადმყოფებიდან გარდაიცვალა 360 პაციენტი (10,3%), მათ შორის დიაგნოზის დადგენიდან პირველ წელს გარდაიცვალა 101 (14%).

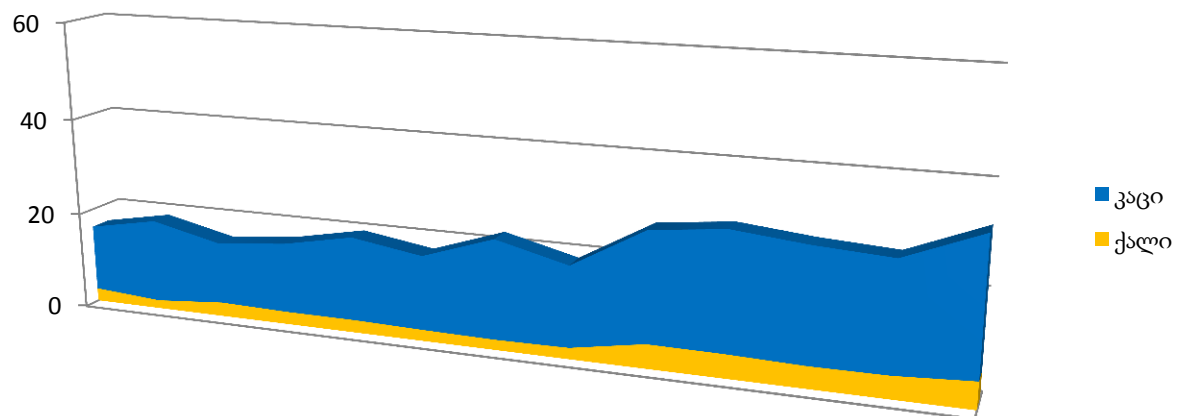
სპეციალური მკურნალობა უტარდებოდა ავთვისებიანი სიმსივნეებით დაავადებულ II კლინიკური ჯგუფის 377 ავადმყოფს, მკურნალობა დაამთავრა 296 ავადმყოფმა, ქირურგიული მეთოდით მკურნალობა ჩაუტარდა 77 ავადმყოფს, სხივური მეთოდით 59, მხოლოდ მედიკამენტებით 48 ავადმყოფს.

სტაციონარებში ჰოსპიტალიზირებულია 549 შემთხვევა.

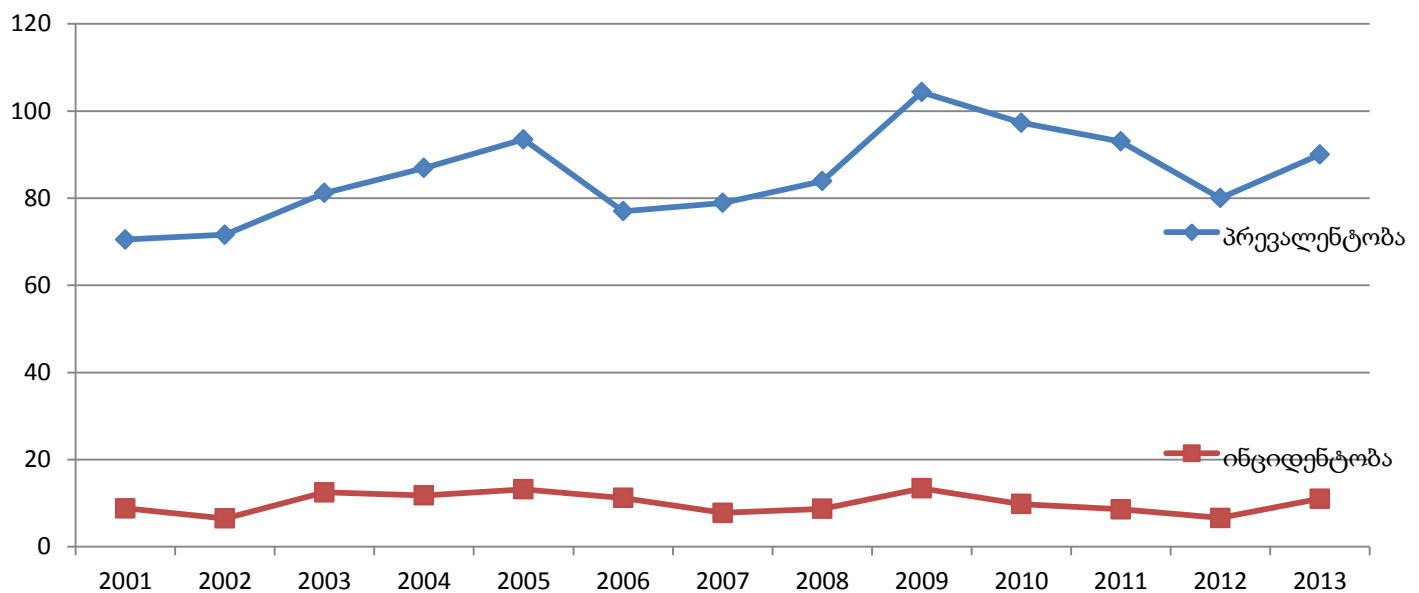
სარძევე ჯირკვლის კიბოს გავრცელების დინამიკა, აჭარა 2001-2013 წწ



ტრაქეის, ბრონქებისა და ფილტვის კიბოს ინციდენტობა სქესის მიხედვით, აჭარა 2001-2013 წწ



საშვილოსნოს ყელის სიმსივნეების დინამიკა, აჭარა 2001-2013 წწ



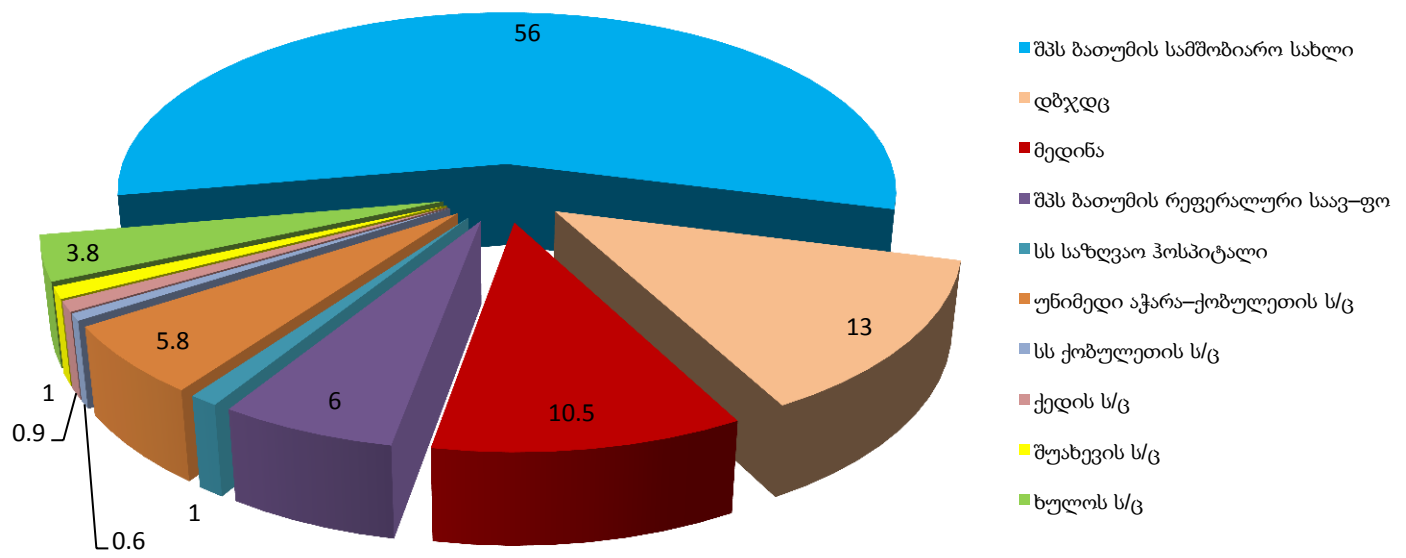
დედათა ჯანმრთელობა

საქართველოში არსებული რთული დემოგრაფიული სიტუაციის ფონზე უმნიშვნელოვანესია დედათა ჯანმრთელობის გაუმჯობესება და მოკვდავობის შემცირება.

2013 წელს აჭარის ავტონომიურ რესპუბლიკაში იმშობიარა 5936 ქალმა, რაც წინა წელთან შედარებით 243 მშობიარობით მეტია (2012 წ - 5693 მშობიარე), მათგან 5925 ქალმა (99,8%) იმშობიარა სამშობიარო სახლებში, 11 ქალმა (0,4%) ბინაზე. სამედიცინო დაწესებულებებში დაიბადა 5894 ცოცხალი ბავშვი, მათგან 5727 (96%) ახალშობილს ჩაუტარდა ტუბერკულოზის საწინააღმდეგო აცრა, ხოლო 5208 (87,5%) ახალშობილს B ჰეპატიტის საწინააღმდეგო აცრა.

მშობიარობის რაოდენობა მუნიციპალიტეტების მიხედვით

№	ქალაქი/ მუნიციპალიტეტი	სამკურნალო პროფილაქტიკური დაწესებულება	მშობიარეთა რაოდენობა			%
			ჰოსპიტალური	ბინაზე	ჯამი	
1	ბათუმი	ბათუმის სამშობიარო სახლი	3339	3	3342	56%
		დედათა და ბავშვთა ჯანმრთელობის დაცვის ცენტრი	789	1	790	13%
		ჯანმრთელობის ცენტრი "მედინა"	627	1	628	10,5%
		შპს ბათუმის რეფერალური საავ-ფო	375		375	6%
		სს საზღვაო ჰოსპიტალი	74		74	1,2%
2	ხელვაჩაური					
3	ქობულეთი	უნიმედი აჭარა-სამედიცინო ცენტრი	341	3	344	5,8%
		სს სამედიცინო ცენტრი	38		38	0,6%
4	შუახევი	სამედიცინო ცენტრი	62		62	1%
5	ხულო	სამედიცინო ცენტრი	225	3	228	3,8%
6	ქედა	სამედიცინო ცენტრი	55		55	0,9%
7	აჭარა		5925	11	5936	

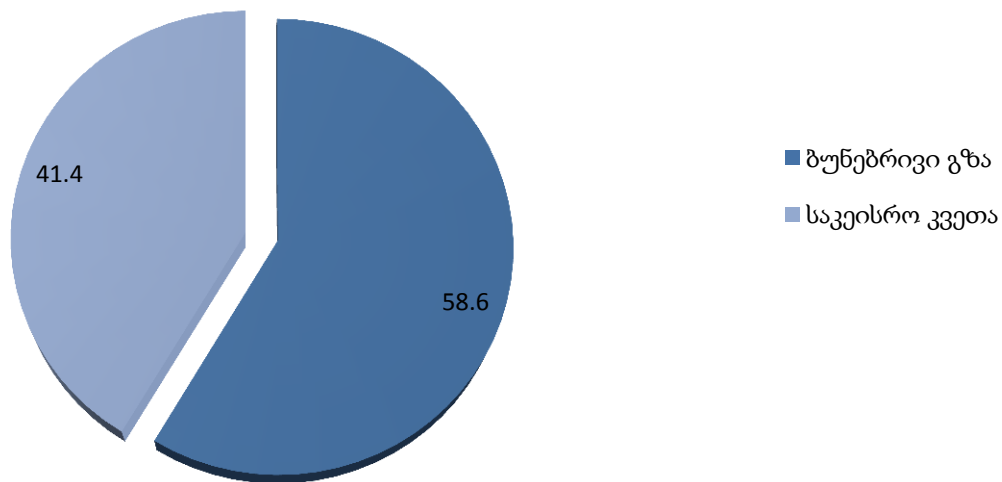


2013 წელს ჩატარდა 2457 საკეისრო კვეთის ოპერაცია (25%-ით მეტია ვიდრე წინა წელს, 2012 წელს - 1952), რაც მშობიარეთა საერთო რაოდენობის 41%-ს შეადგენდა. საყურადღებოა ის გარემოება, რომ წლიდან წლამდე მნიშვნელოვანია საკეისრო კვეთის ხვედრითი წილი. სასწრაფო საკეისრო კვეთა ჩატარდა 60,5%-ში (1488), ხოლო გეგმიური (969) 39,5%-ში. 2012 წელს საკეისრო კვეთათა თანაფარდობა იყო - სასწრაფო - 57%, გეგმიური - 43%.

ბუნებრივი გზით და საკეისრო კვეთით მშობიარობის პროცენტული შეფარდება

მშობიარობა	2011 წელი		2012 წელი		2013 წელი	
	რაოდენობა	%	რაოდენობა	%	რაოდენობა	%
ბუნებრივი გზით	3547	63,0	3741	65	3479	58,6
საკეისრო კვეთით	2083	37,0	1952	35	2457	41,4

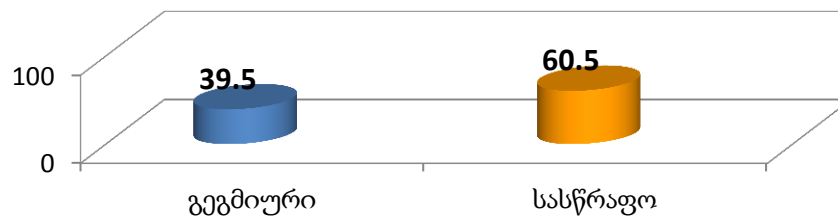
ბუნებრივი გზით და საკუთარ კვეთით მშობიარობის პროცენტული შეფარდება
აჭარა, 2013 წელი



გეგმიური და სასწრაფო საკუთარ კვეთის პროცენტული შეფარდება

საკუთარ კვეთად	2011 წელი		2012 წელი		2013 წელი	
	რაოდენობა	%	რაოდენობა	%	რაოდენობა	%
გეგმიური	1107	53,2	824	43	979	39,5
სასწრაფო	976	46,8	1128	57	1488	60,5

გეგმიური და სასწრაფო საკუთარ კვეთის პროცენტული შეფარდება
აჭარა, 2013 წელი



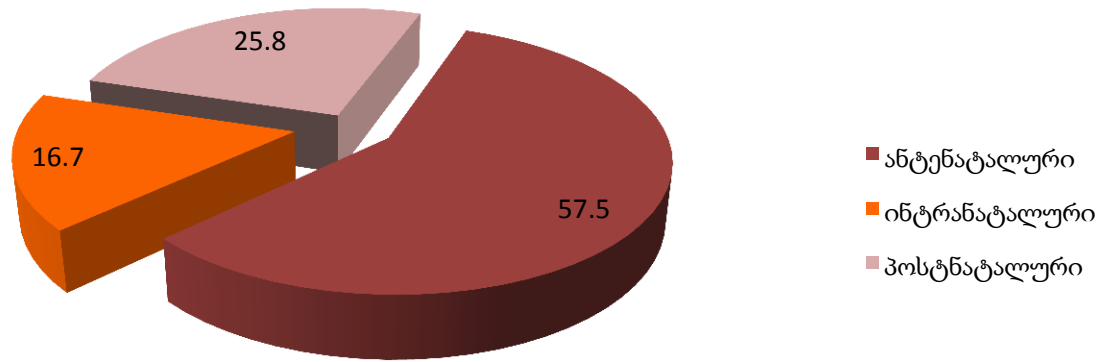
2013 წელს დაფიქსირდა პერინატალური სიკვდილობის 66 შემთხვევა 1000 საერთო დაბადებულზე მაჩვენებელი - 11 (2012 წელს- 52, მაჩვენებელი - 9,2; 2011 წელს დაფიქსირდა - 82 შემთხვევა მაჩვენებელი - 14,5).

2013 წელს 0-6 დღემდე ასაკის 17 ახალშობილი გარდაიცვალა, ადრეული ნეონატალური სიკვდილობის მაჩვენებელი 1000 ცოცხლადშობილზე - 2,8, (2012 წელს გარდაიცვალა 0-6 დღემდე ასაკის 11 ახალშობილი; 2011 წელს - 33, მაჩვენებელი შესაბამისად -1,9; 5,8)

პერინატალური დანაკარგების სტრუქტურული შეფარდება (2010-2013წ)

პერინატალური დანაკარგი	2011 წელი		2012 წელი		2013 წელი	
	რაოდენობა	%	რაოდენობა	%	რაოდენობა	%
ანტენატალური	48	58,5	35	67,3	38	57,5
ინტრანატალური	1	1,2	6	11,5	11	16,7
პოსტნატალური	33	40,2	11	21,2	17	25,8

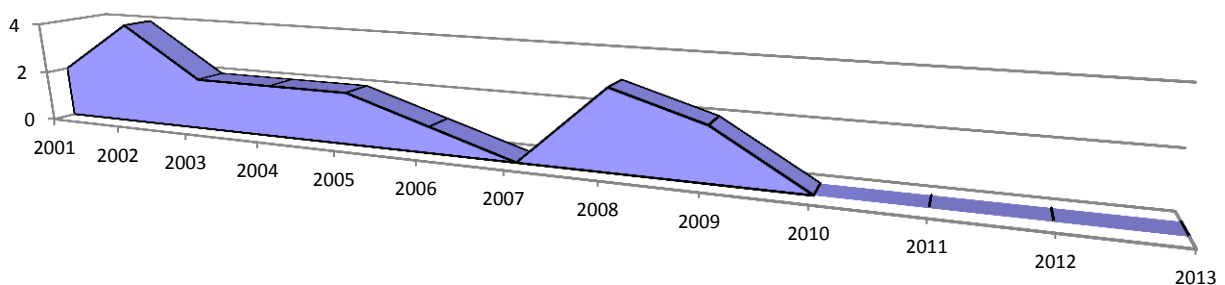
პერინატალური დანაკარგების სტრუქტურული შეფარდება
აჭარა, 2013 წელი



ორსულობისა, მშობიარობის და აბორტის გართულებებთან დაკავშირებული დედათა მოკვდავობა წარმოადგენს თავისებურ ინდიკატორს, რომელიც ასახავს არა მარტო ორსულთა ჯანმრთელობის მდგომარეობას, არამედ ფერტილური ასაკის ქალთა ჯანმრთელობის მდგომარეობას მთლიანად.

აჭარის ავტონომიურ რესპუბლიკაში ბოლო ხუთი წლის განმავლობაში დედათა გარდაცვალების შემთხვევა მერყეობს 1-3 შორის. დედათა გარდაცვალება არ დაფიქსირებულა 2007, 2010, 2011, 2012 და 2013 წლებში. 2008 წელს დედათა გარდაცვალების 3 შემთხვევა დაფიქსირდა. მსოფლიო ჯანდაცვის ორგანიზაციის მიერ მომზადებულ 2009 წლის მოხსენებაში "ჯანმრთელობის დაცვის მდგომარეობის შესახებ ევროპაში" 2006 წლის მონაცემებით დედათა სიკვდილობა ევროპის რეგიონში შედგენს 12,9, დსთ-ს ქვეყნებში - 25,3, საქართველოში - 23,0, ხოლო აჭარაში აღნიშნული მაჩვენებელი შეადგენს 22,7.

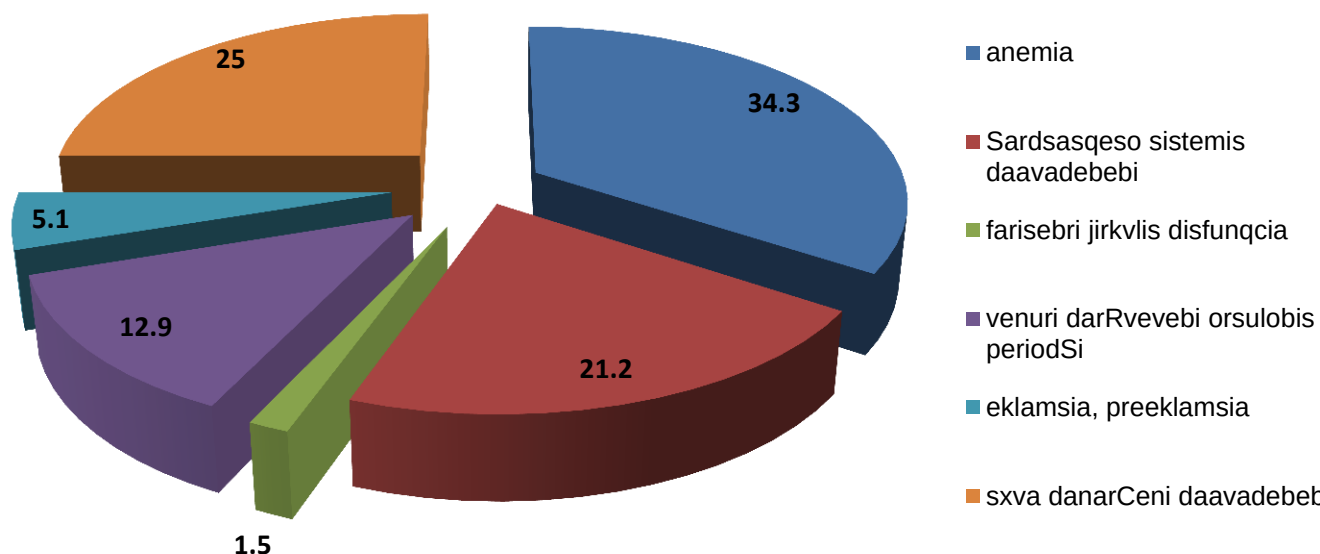
დედათა გარდაცვალების დინამიკა
აჭარა, 2001-2013 წწ



2013 წელს ქალთა კონსულტაციებში აღრიცხვაზე იმყოფებოდა 6881 ქალი, მათ შორის 2013 წელს შემოსული 6840 (2012 - 7931); ორსულთაგან 12 კვირის ორსულობის ვადამდე აღრიცხვაზე აყვანილი იქნა 5399 (78%). კონსულტაციის 4 სრულ ვიზიტზე მიმართა 4737(88%), მ.შ. რეზუს ფაქტორზე გამოიკვლიეს 5288 (98%), სიფილისზე - 5069 (94%), აივ ინფექციაზე 5177 (96%) ორსული.

ორსულობის, მშობიარობისა და ლოგინობის ხანის გართულებების გამომწვევ დაავადებათა განხილვით ვლინდება, რომ 2013 წელს ანემიათა ხვედრითი წილი შეადგენს - 34,4%, შარდსასქესო სისტემის დაავადებები 17,5%, ფარისებრი ჯირკვლის დისფუნქცია 8,5%, ვენური დარღვევები 11,2%, ეკლამსია და პრეეკლამსია 5,1%.

ორსულობის პერიოდში ქალთა კონსულტაციებში გამოვლენილი დაავადებები %

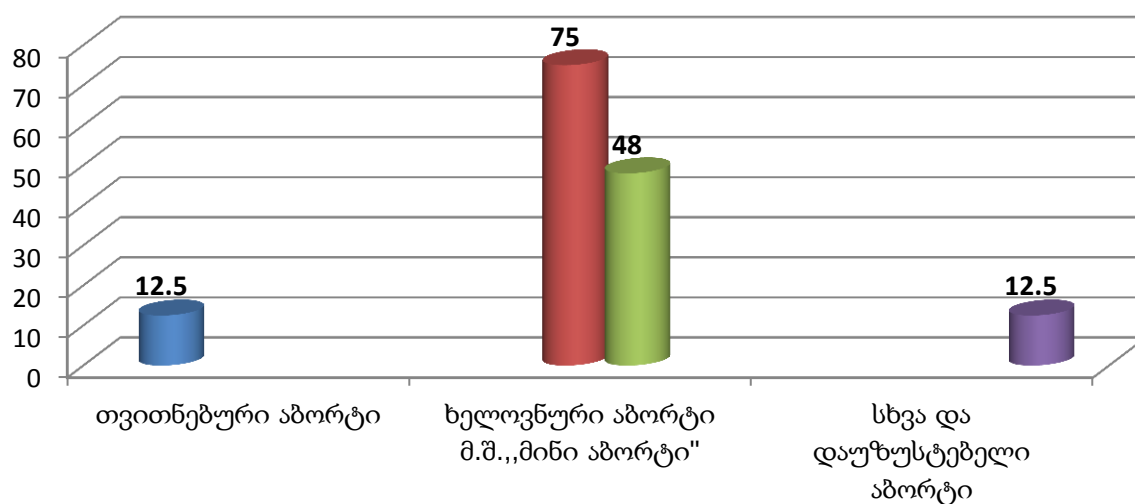


საანგარიშო წელს რეპროდუქციული ჯანმრთელობის კაბინეტებს მიმართა 6680 (2012წელს- 5685) პაციენტი. ოჯახის დაგეგმვის პროცესში კვლავ წამყვანი ადგილი უკავია აბორტს, რომლის მხოლოდ აღრიცხული შემთხვევების საერთო

რაოდენობამ 2013 წელს შეადგინა 4037 (2012 წელს - 3364,) თვითნებური აბორტის საერთო რაოდენობა - 507 (12,5%), ხელოვნური აბორტი - 3021 (75%), (მათ შორის 1458 „მინი აბორტია“), სხვა და დაუზუსტებელი აბორტი - 509 (12,5%), აბორტების რაოდენობა კვლავ მაღალია, ჯერ კიდევ დაბალია კონტრაცეპტივების მომხმარებელ ქალთა რაოდენობა.

აბორტების პროცენტული გადანაწილება

აბორტები	2011 წელი		2012 წელი		2013 წელი	
	რაოდენობა	%	რაოდენობა	%	რაოდენობა	%
თვითნებური	445	15.2	357	10,6	507	12,5
სამედიცინო (ხელოვნური)	2262	77.68	2463	73,2	3021	75
მათ შორის "მინი"	199	6.8	775	35	1458	
სხვა და დაუზუსტებელი აბორტი	205	7	544	16.1	509	12,5
ჯამი	2912		3364		4037	



ფტიზიატრია

მიუხედავად იმისა, რომ ტუბერკულოზი განკურნებადი დაავადებების რიცხვს მიეკუთვნება, დღეისათვის მსოფლიოს მოსახლეობის ერთი მესამედი ტუბერკულოზით ინფიცირებულია, ყოველწლიურად კი 8 მილიონზე მეტი ახალი შემთხვევა და 2 მილიონამდე გარდაცვალება რეგისტრირდება. ამიტომ ჯანმრთელობის მსოფლიო ორგანიზაციამ ტუბერკულოზი გლობარულ პრობლემად გამოაცხადა.

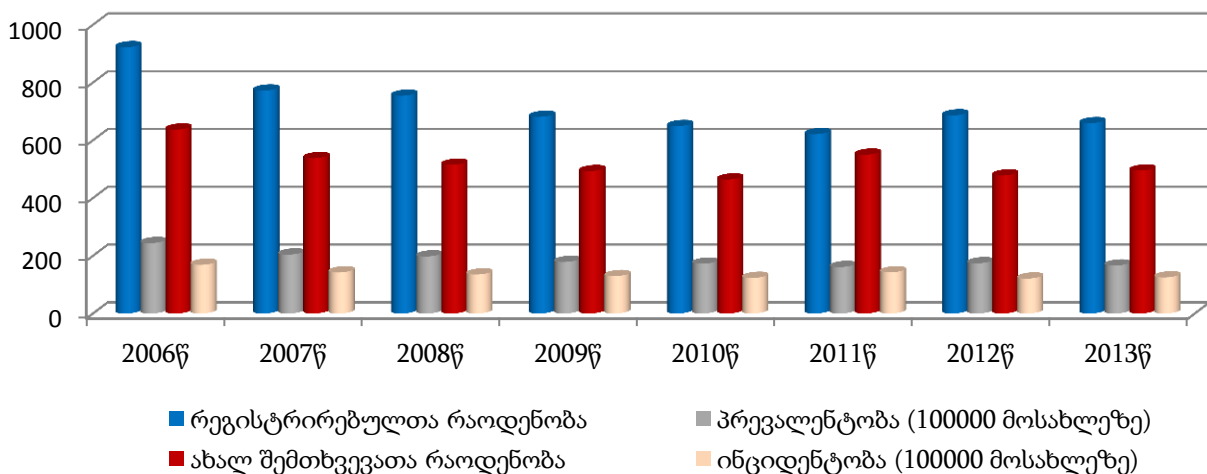
საქართველოში ჯანმრთელობის მსოფლიო ორგანიზაციის მიერ რეკომენდირებულ **DOTS** სტრატეგიაზე ორიენტირებული მრავალწლიანი სახელმწიფო პროგრამის შექმნამ და დანერგვამ ეპიდემიოლოგიური სიტუაცია ერთგვარად მოაწესრიგა. აღინიშნა ტუბერკულოზის კონტროლირებადი ნიშნები. აჭარის ავტონომიურ რესპუბლიკაში მოქმედებს ექვსი **DOTS** წერტილი. ექვსივე ქ.ბათუმშია განლაგებული.

უშუალო მეთვალყურეობით მკურნალობა **DOTS** წერტილებზე ხორციელდება შემთხვევათა 97%.

მუნიციპალიტეტების დონეზე **DOTS** ხორციელდება პირველადი ჯანდაცვის ცენტრებისა და თემის სამედიცინო პუნქტებში.

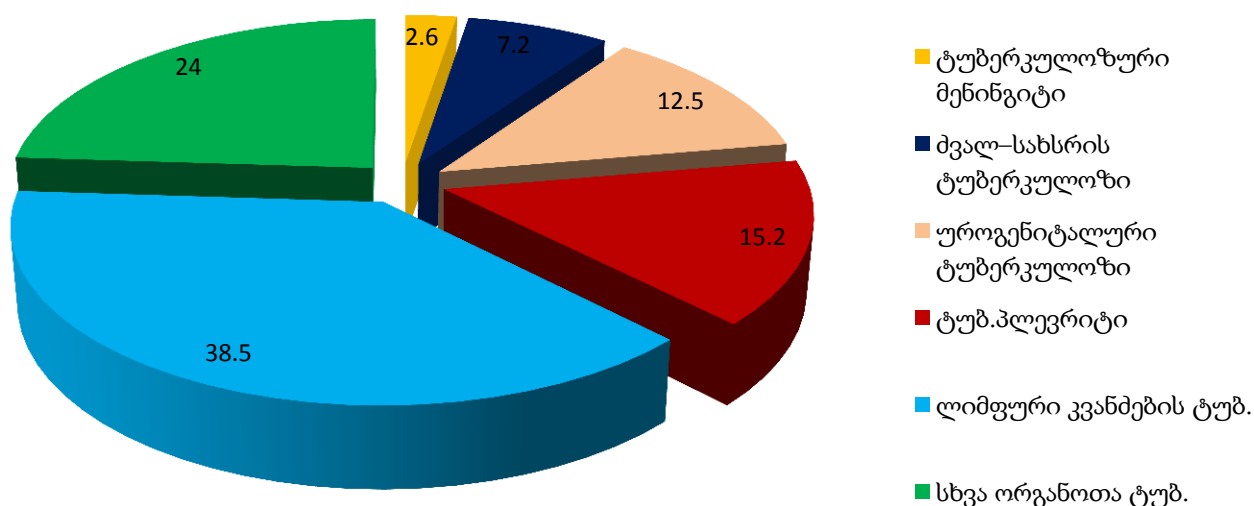
2013 წელს რეგიონში რეგისტრირებული იყო ტუბერკულოზის 495 ახალი შემთხვევა (ინციდენტობის მაჩვენებელი 124,7), რაც წინა წელთან შედარებით 17-ით მეტია (2012 წელს აღირიცხა 478 ახალი შემთხვევა); მ.შ. ფილტვის ტუბერკულოზის ახალი შემთხვევების რაოდენობამ 383 შეადგინა (2012 წელს-ფილტვის ახალი 326 შემთხვევა).

ტუბერკულოზით დაავადების დინამიკა 2006-2013წწ



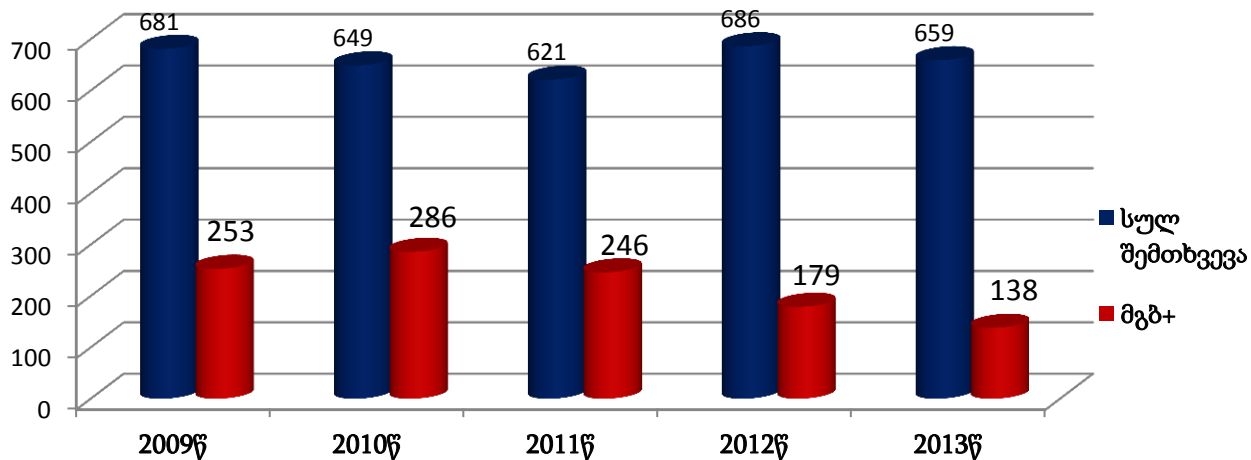
2013 წელს სულ რეგისტრირებული იყო ტუბერკულოზის 659 შემთხვევა (პრევალენტობის მაჩვენებელი 166), მ.შ. ფილტვის ტუბერკულოზის 547 შემთხვევა (2012 წელს-534 შემთხვევა). 2013 წელს რეგისტრირებულია ფილტვგარეშე ტუბერკულოზის 112 შემთხვევა, რაც 40-ით ერთეულით ნაკლებია წინა წელთან შედარებით (2012წ-152).

ფილტვგარეშე ტუბერკულოზის განაწილება ფორმების მიხედვით (%)

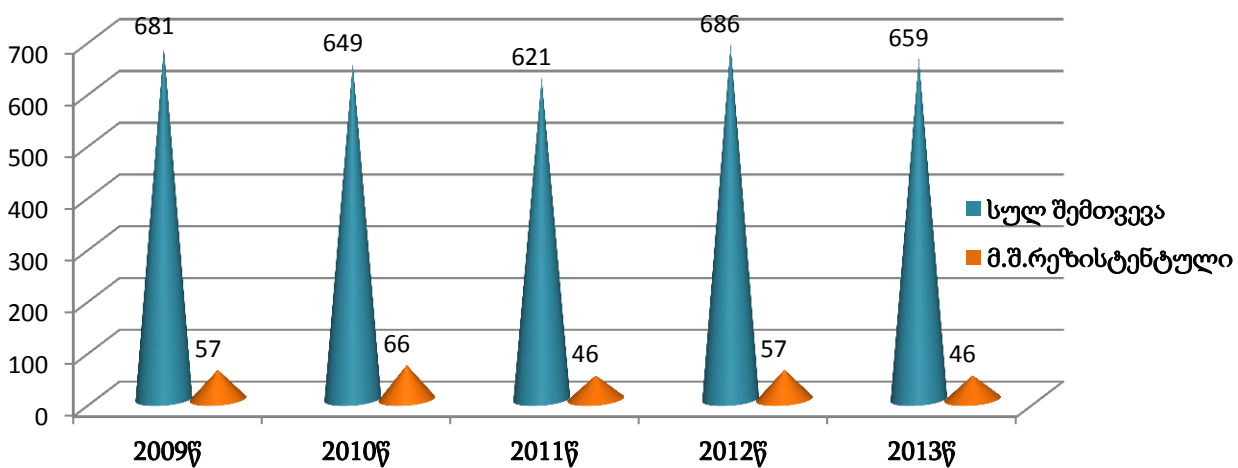


2013 წელს სტაციონარულ მკურნალობაზე იმყოფებოდა 273 პაციენტი, მათ შორის მუავაგამძლე ბაქტერია + 138 შემთხვევა დაფიქსირდა.

ბაქტერიაგამომყოფი ფორმების ხვედრითი წილი სტაციონარში, აჭარა, 2013წ



2013 წელს რეგისტრირებული ტუბერკულოზის 659 შემთხვევიდან 46 რეზისტენტული ფორმა დაფიქსირდა (2012 წელს 686 რეგისტრირებული შემთხვევიდან 57 რეზისტენტული ფორმა; 2011 წელს 621 შემთხვევიდან 46 რეგისტრირებული).

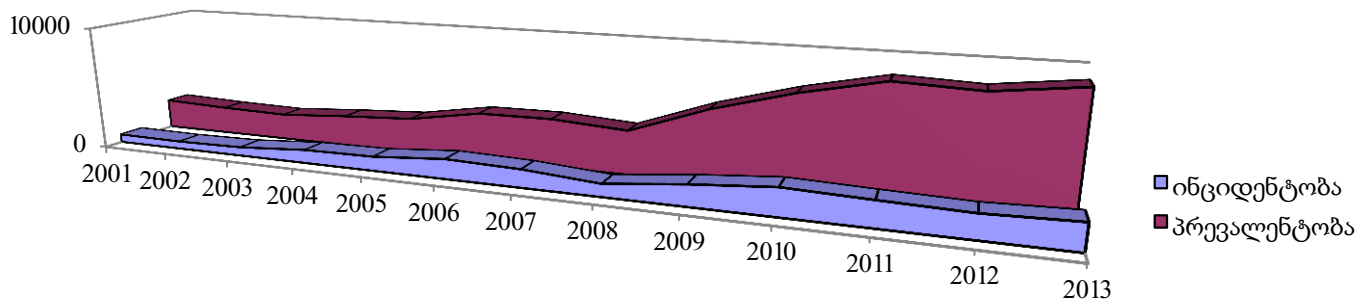


სისხლის მიმოქცევის სისტემის დაავადებები

ჯანმრთელობის მსოფლიო ორგანიზაციის მონაცემებით ავადობის ტვირთის შეფასებისას ევროპის რეგიონში, სისხლის მიმოქცევის სისტემის დაავადებები პირველ ადგილზეა, მსოფლიო მოსახლეობის ავადობის სტრუქტურაში გულსისხლძარღვთა დაავადებებს წამყვანი ადგილი უჭირავს (მოსახლეობის 20%).

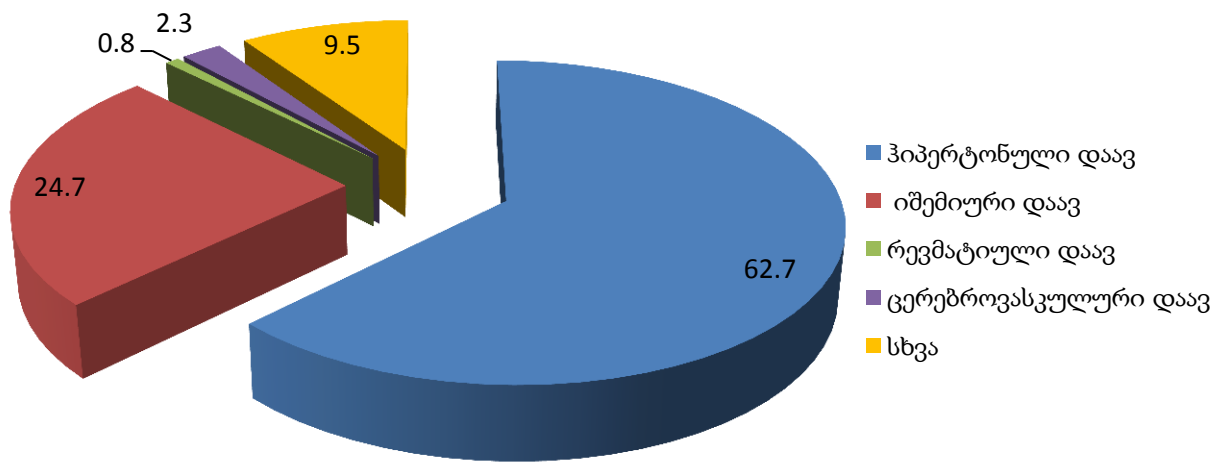
აჭარის ავტონომიურ რესპუბლიკაში 2013 წელს სისხლის მიმოქცევის სისტემის დაავადებების დიაგნოზით რეგისტრირებული იყო 36 216 შემთხვევა (არაჰოსპიტალური) (2012 წელს - რეგისტრირებული იყო 32975 ავადმყოფი, 2011 წელს - 33242), გასული წლის მონაცემთა შედარებით დაფიქსირდა მატება 9%-ით. პრევალენტობა შეადგენს 9127. სიცოცხლეში პირველად დადგენილი დიაგნოზით რეგისტრირებული იყო 7873 პაციენტი, ინციდენტობა კი 1927, მათ შორის 80 ბავშვი, ინციდენტობის მაჩვენებელი 101,5 (100 000 მოსახლეზე).

სისხლის მიმოქცევის სისტემის დაავადებების დინამიკა 2001-2013წწ



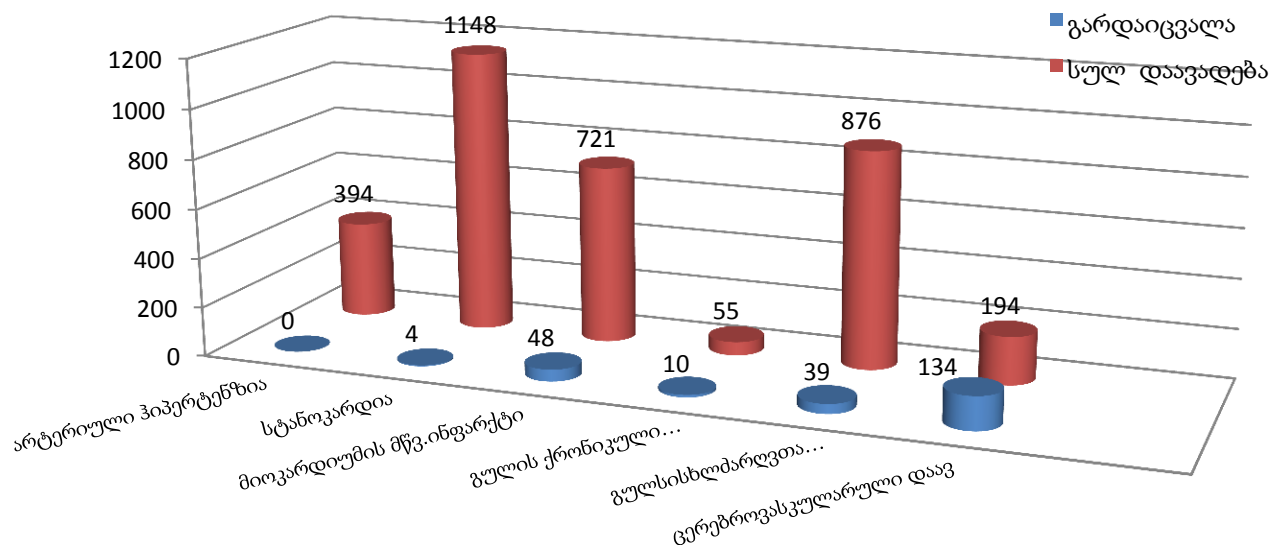
2013 წელს სიცოცხლეში პირველად დადგენილი დიაგნოზით აღრიცხულ ავადმყოფთა რაოდენობამ წინა წელთან შედარებით 794 შემთხვევით მოიმატა და მთლიანად ცხოვრებაში პირველად რეგისტრირებულ ავადმყოფთა 10% შეადგინა.

გულსისხლძარღვთა სისტემის რეგისტრირებული დაავადებების სტრუქტურაში აღირიცხა სულ 36 216 შემთხვევა, მ.შ. 62,7 % უკავია ჰიპერტონულ, 24,7%-გულის იშემიურ, 0,8% რევმატიული დაავადებებს. გულის იშემიური დაავადების შემთხვევების შორის - 8% გულის მწვავე ინფარქტია, 39% სტენოკარდიაა.



რეგიონის სტაციონარებში სისხლის მიმოქცევის სისტემის დაავადებებით 4213 ავადმყოფი დარეგისტრირდა (შეადგინა 11 446 საწოლდღე) აქედან 260 გარდაიცვალა (ლეტალობის მაჩვენებელი - 6,1). არტერიული ჰიპერტენზიით გატარდა 394 ავადმყოფი (676 საწოლდღე), სტენოკარდია დაუდგინდა 1148 პაციენტი (2274 საწოლდღე) აქედან გარდაიცვალა 4 ავადმყოფი (ლეტალობის მაჩვენებელი - 0,09, გარდაცვლილთა საერთო რაოდენობის 1,5%). მიოკარდიუმის მწვავე ინფარქტით დარეგისტრირდა 721 ავადმყოფი (2348 საწოლდღე), გარდაიცვალა 48 (ლეტალობის მაჩვენებელი 1,1 გარდაცვლილთა საერთო რაოდენობის 18,4%). გულსისხლძარღვთა სისტემის სხვა დაავადებებით (დილატაციური და ჰიპერტროფიული კარდიომიოპათია, გულის მწვავე უკმარისობა) რეგისტრირებულია 876 ავადმყოფი (1996 საწოლდღე), გარდაიცვალა 39 (ლეტალობის მაჩვენებელი - 0,9%, გარდაცვლილთა საერთო რაოდენობის 15%), გულის ქრონიკული იშემიური დაავადებით რეგისტრირდა 55 ავადმყოფი (109 საწოლდღე) გარდაიცვალა 10 (ლეტალობის მაჩვენებელი - 0,2, გარდაცვლილთა საერთო რაოდენობის 3,8%). ცერებროვასკულარული დაავადებები -სუბარაქნოიდული სისხლჩაქცევა, ინტრაცერებრული და სხვა ინტრაკრანიაური არატრავმული სისხლჩაქცევები, თავის ტვინის ინფარქტი - 194 შემთხვევა (საწოლდღე -1204) 134 გარდაცვალება (ლეტალობა 3,2; გარდაცვლილთა საერთო რაოდენობის 53%).

**გულ-სისხლძარღვთა სისტემის დაავადებები და გარდაცვალების მიზეზები
სტაციონარებში, აჭარა, 2013 წელი**



გულისსახლძარღვთა დაავადებების პროფილაქტიკა და მათ მიერ გამოწვეული მოკვდავობა მნიშვნელოვნად შეიძლება შემცირდეს მოსახლეობის ცხოვრების ჯანსაღი წესის დამკვიდრებისა და სოციალურ-ეკონომიური მდგომარეობის გაუმჯობესების გზით, რაც ჯანდაცვის სამსახურების ხარისხიან მუშაობაზე ნაკლებად არის დამოკიდებული.

ენდოკრინოლოგიური დაავადებები

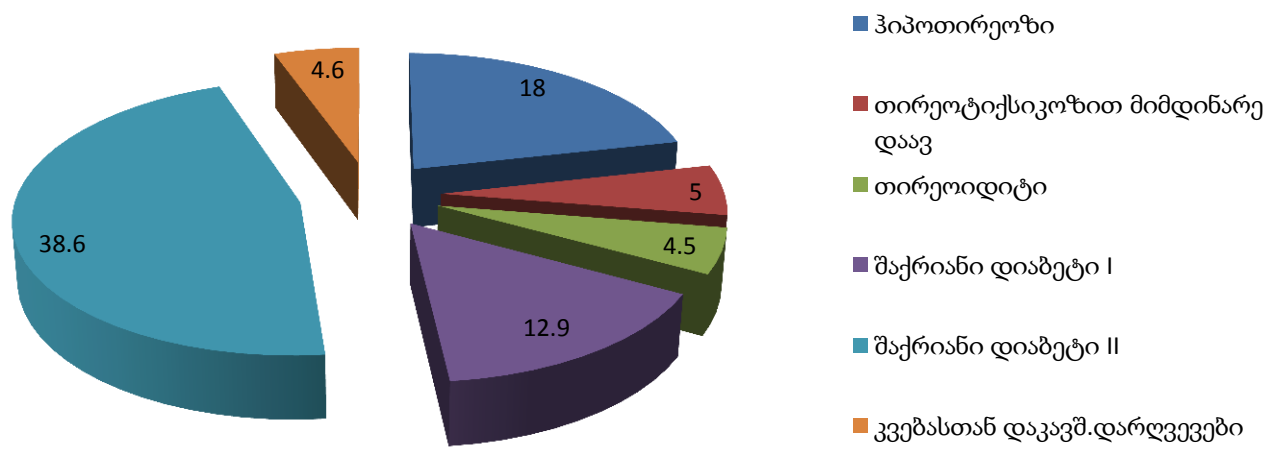
მთელს მსოფლოში, მათ შორის საქართველოშიც ფიქსირდება ენდოკრინულ დაავადებათა ზრდის ტენდენცია. ენდოკრინოპათიების სოციალური და სამედიცინო მნიშვნელობა მდგომარეობს საბიუჯეტო სახსრების ზრდაში ავადობის ზრდასთან ერთად. ეს განპირობებულია იმით, რომ ავადმყოფები (შემთხვევათა უმეტესობაში) საჭიროებენ სპეციფიურ მედიკამენტებს, მთელი ცხოვრების მანძილზე ჩანაცვლებით ჰორმონალურ მკურნალობას, სპეციფიურ საკვებ პროდუქტებს.

2013 წლის მონაცემებით აჭარაში რეგისტრირებულია 22 953 პაციენტი (2012 წ-18 368 პაციენტი; 2011წ- 20 331). პრევალენტობის მაჩვენებელი 5785 (2012წ პრევალენტობის მაჩვენებელია 4664; 2011 წლის პრევალენტობის მაჩვენებელია 5267), მათ შორის ცხოვრებაში პირველად გამოვლენილი დიაგნოზით 5247 (2012

წლისათვის ახალ შემთხვევათა რაოდენობამ შეადგინა 3451; 2011 წლისათვის კი 3176) ინცინდენტობის მაჩვენებელია 1322 (ინცინდენტობის მაჩვენებელი 2012 წლისათვის ინცინდენტობის მაჩვენებელია 876; 2011 წლისათვის -822).

ენდოკრინოლოგიური პათოლოგიების სტრუქტურა 2013 წელს განაწილებულია შემდეგი სახით: იოდდეფიციტური დაავადებები ჰიპოთირეოზით-18%, ფარისებრი ჯირკვლის თირეოტიქსიკოზით მიმდინარე დაავადებები-5%, თირეოიდიტი 4,5%, შაქრიანი დიაბეტი (ტიპი 1), ინსულინდამოკიდებული-12,9%, შაქრიანი დიაბეტი, ტიპი 2, ინსულინდამოუკიდებელი-38,6%;

ენდოკრინოლოგიური პათოლოგიები, აჭარა, 2013 წელი



ენდოკრინული დაავადებების სტრუქტურა, პრევალენტობა, ინციდენტობა

აღსანიშნავია, რომ შაქრიანი დიაბეტის რეგისტრირებულ პაციენტების რაოდენობა რეალურ შემთხვევათა 2/3-ს შეადგენს და პირველად დგინდება უკვე განვითარებული შაქრიანი დიაბეტის გართულებების ფონზე: მიკრო-მაკროანგიოპათია (ინსულტი, ინფარქტი), პოლინეიროპათია, დიაბეტური ტერფი, ნეფროპათია, რეტინოპათია და სხვა.

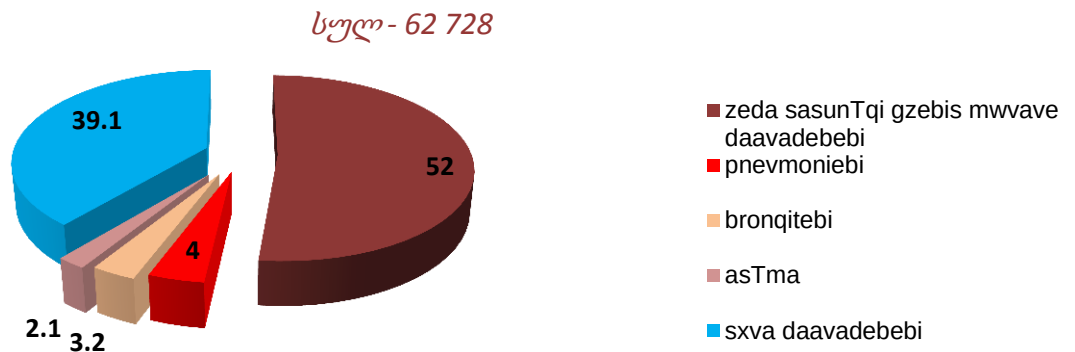
ნოზოლოგიები	2011				2012				2013			
	ახალი შემთხვევები	სულ	ინციდენტობა	პრევალენცია	ახალი შემთხვევები	სულ	ინციდენტობა	პრევალენცია	ახალი შემთხვევები	სულ	ინციდენტობა	პრევალენცია
ჰიპოთირეოზით მიმდინარე იოდდეფიციტური დაავადებები	668	3500	173	906,8	952	3910	241,7	992,9	1349	4142	340	1043
კვანძოვანი ჩიყვი	583	3727	151	965,6	607	607	154,1		354	354	89	
თირეოტოქსიკოზით მიმდინარე ფარისებრი ჯირკვლის დაავადებები	183	934	47,4	241,9	222	1008	56,4	255,9	288	1143	72,5	288
შაქრიანი დიაბეტი, ინსულინ-დამოკიდებული	168	2461	43,5	637,6	200	2629	50,8	667,6	247	2961	62	746
შაქრიანი დიაბეტი, ინსულინ-დამოუკიდებელი	515	7778	133,4	2015	739	7486	187,7	1901,1	790	8875	199	1886

სასუნთქი ორგანოების დაავადებები

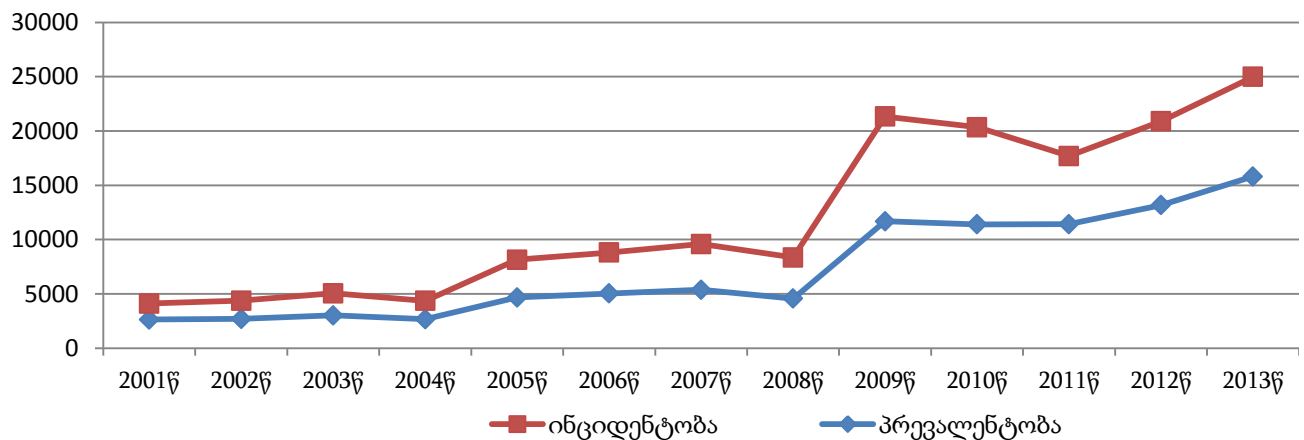
2013 წელს აჭარის ავტონომიურ რესპუბლიკაში სასუნთქი ორგანოების დაავადების დიაგნოზით რეგისტრირებული იყო 62 728 შემთხვევა, დაავადებიათობის მაჩვენებელი - 15 810 (2012 წელს - 51 886 შემთხვევა, პრევალენტობა 13 176; 2011 წელს 44 093 შემთხვევა, პრევალენტობა 11 423) მათ შორის სიცოცხლეში პირველად დადგენილი დიაგნოზით 36 409, რაც რეგისტრირებული დაავადებების 58% შეადგენს, ავადობის მაჩვენებელი - 9 176 (2012 წელს - 30 394 შემთხვევა, ინციდენტობა - 7718; 2011 წლისათვის რეგისტრირებული აღნიშნული ნოზოლოგიების დიაგნოზი პირველად სიცოცხლეში განესაზღვრა - 24 196 პაციენტს და ინციდენტობამ შეადგინა 6268). 15 წლამდე ასაკის ბავშვებში

რეგისტრირებული იყო სასუნთქი ორგანოების დაავადებების 32 596 შემთხვევა, ავადობის საერთო მაჩვენებელი ამ ასაკობრივ ჯგუფში - 44 048 (2012 წელს 28 247 შემთხვევა; 2011 წელს 19 579 შემთხვევა), (2012 წლის დაავადებიათობის მაჩვენებელი - 38958,7, 2011 წლის მაჩვენებელი - 27618,8), მათ შორის სიცოცხლეში პირველად დადგენილი დიაგნოზით - 22 116 (2012 წელს - 17 117), ავადობის მაჩვენებელი 29 886 (2012 წლის მაჩვენებელი - 22003,2; 2011 წლის ავადობის მაჩვენებელი - 17446,7). სასუნთქი ორგანოების დაავადების სტრუქტურაში წამყვანი ადგილი უჭირავს ზედა სასუნთქი გზების მწვავე დაავადებებს (52%), პნევმონიებს (4%), ქრონიკულ და დაუზუსტებელ ბრონქიტებს (3,2%), ასთმას და ასთმურ სტატუსს (2,1%).

სასუნთქი სისტემის დაავადებების პროცენტული გადანაწილება



სუნთქვის ორგანოთა ავადმყოფობების დინამიკა (2001-2013წწ.)

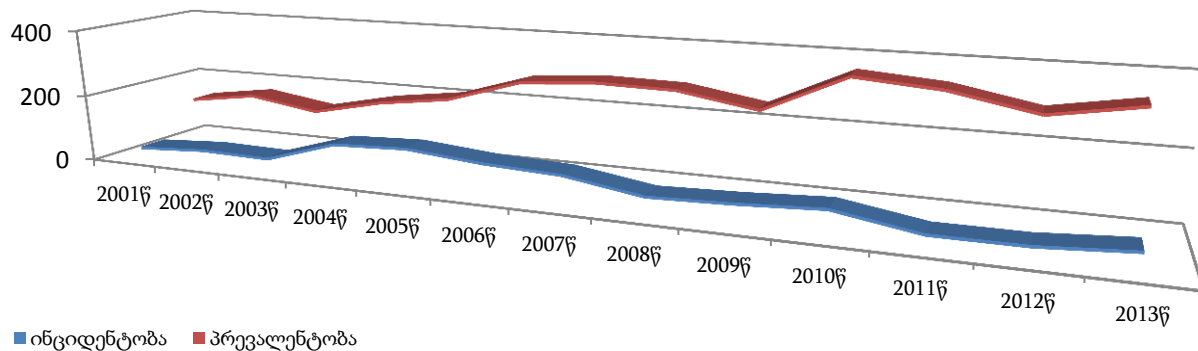


სასუნთქი ორგანოების დაავადების დიაგნოზით რეგიონის სტაციონარებში მკურნალობდა 6716 ავადმყოფი (2012 წელს 5681). აქედან 3447 ბავშვი, მათ შორის ერთ წლამდე ასაკის - 1977. სასუნთქი ორგანოების დაავადების დიაგნოზით სტაციონარებში გარდაიცვალა სულ 117 (2012წ-62) ავადმყოფი (ლეტალობა - 1,74) მათ შორის 0-1 წლამდე - 2. პნევმონიით - 37 (ლეტალობა - 0,5), ფილტვის სხვა ქრონიკული ობსტრუქციული ავადმყოფობები 6 (ლეტალობა - 0,08).

ასთმა ჯანდაცვის სერიოზულ პრობლემას წარმოადგენს მთელს მსოფლიოში, დღეისათვის ასთმით დაავადებულია მთლიანი პოპულაციის 5%.

2012 წელს რეგიონში ბრონქული ასთმის დიაგნოზით რეგისტრირებული იყო 1321 1152 ავადმყოფი (2012 წელს -1152), დაავადებულობის მაჩვენებელი - 332, ასთმის დიაგნოზი სიცოცხლეში პირველად დაუდგინდა 193 ავადმყოფს (2012 წელს- 127) ინციდენტობა - 48,6.

ბრონქული ასთმის დინამიკა (2001-2013 წწ).

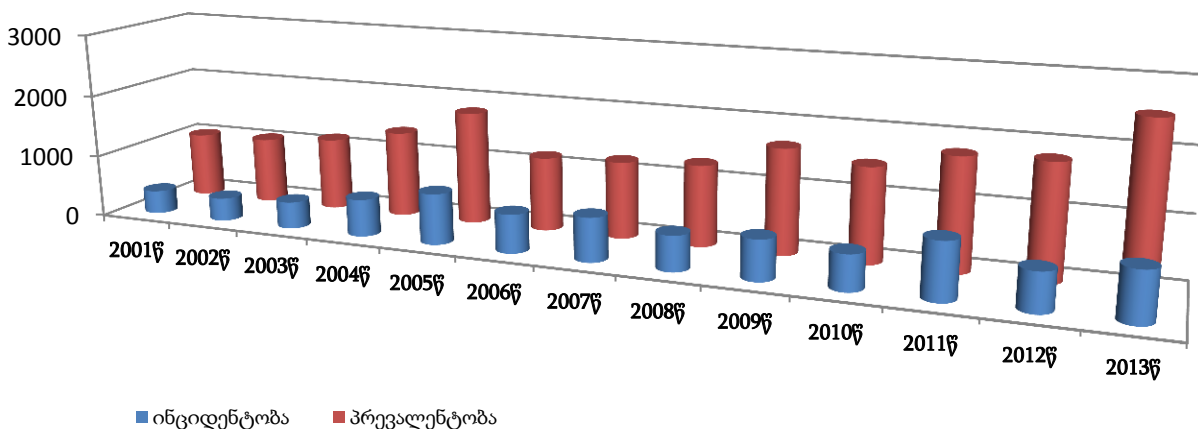


ბრონქული ასთმის დიაგნოზით სტაციონარში გატარებული იყო 52 ავადმყოფი, გატარებული საწოლდღეების რაოდენობაა 156.

ნერვული სისტემის დაავადებები

2013 წელს ცხოვრებაში პირველად დადგენილი დიაგნოზით რეგისტრირებულია 3125 პაციენტი, ინციდენტობა 787,6; 2012 წელს იგივე მონაცემი შეადგენდა 2407 შემთხვევას, ავადობის მაჩვენებელი 611, 2011 წელს - 3473 შემთხვევა, ავადობის მაჩვენებელი 899. 2013 წელს აღირიცხა ნერვული სისტემის დაავადებების 10 063 შემთხვევა, პრევალენტობა 2536.

ნერვული სისტემის დაავადებების დინამიკა (2001-2013წწ)

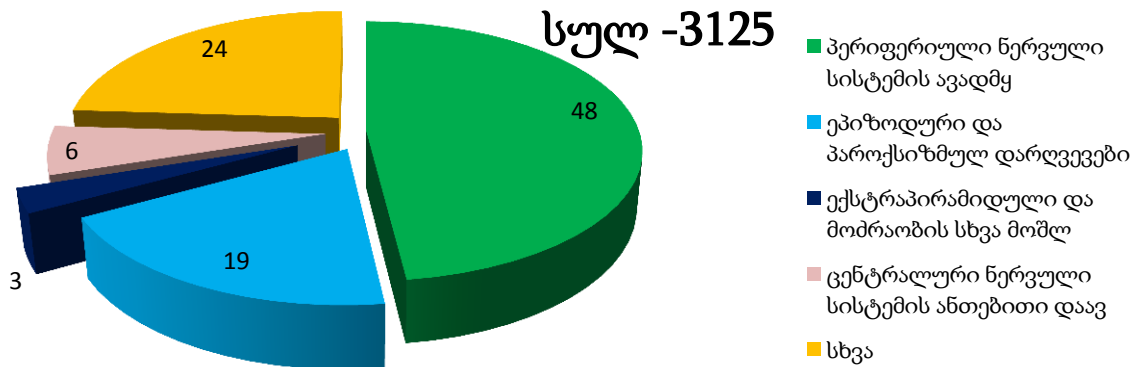


15 წლამდე ასაკში რეგისტრირებული შემთხვევებიდან პირველადია 266, ინციდენტობის მაჩვენებელი 359.

ნერვული სისტემის დაავადებებში წამყვანი ადგილი უჭირავს პერიფერიული ნერვული სისტემის ავადმყოფობებს - ამ დიაგნოზით 2012 წლის პირველად ცხოვრებაში დიაგნოსტირებული შემთხვევათაგან 1509 (საერთო რაოდენობის 48%) შემთხვევაა, (ინციდენტობა - 380), ეპიზოდური და პაროქსიზმულ დარღვევები - 599 შემთხვევა (ინციდენტობა - 151), რაც პირველადი პათოლოგიების 19%-ს შეადგენს, ექსტრაპირამიდული და მოძრაობის სხვა მოშლილობები -105 შემთხვევა

(ინციდენტობა - 26), საერთო რაოდენობის 3%, ცხოვრებაში დიაგნოსტირებული ცენტრალური ნერვული სისტემის ანთებითი დაავადებები-191, საერთო რაოდენობის 6% , ინციდენტობა 48.

ნერვული სისტემის დაავადებების (პირველად რეგისტრირებული) პროცენტული გადანაწილება



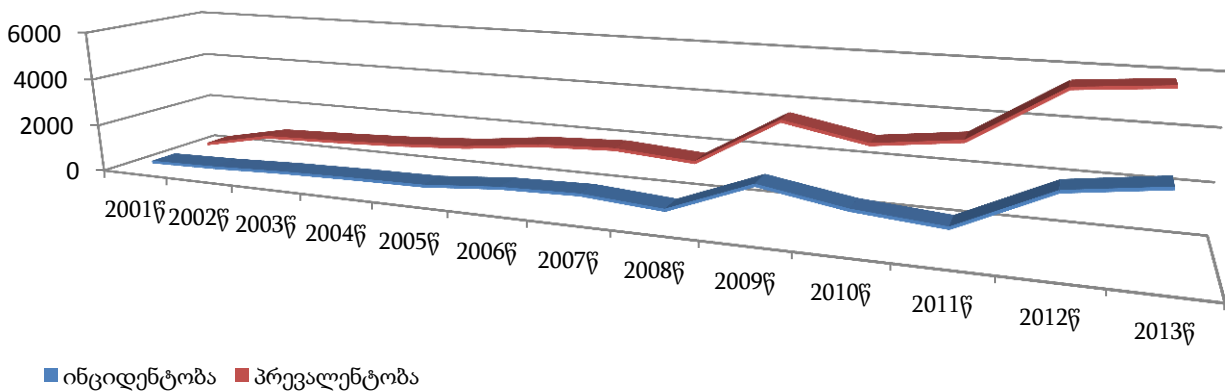
რეგიონში ნერვული სისტემის დაავადებით სტაციონარებში მკურნალობდა 1108 ავადმყოფი მათ შორის 15 წლამდე ასაკის 68 ბავშვი და მ.შ.1 წლამდე - 1 (2012 წელს - 882 ავადმყოფი, მათ შორის 68 ბავშვი, 1 ბავშვი 0-1 წლამდე). მათ მიერ ჰოსპიტალში გატარებული საწოლდღეები შეადგენს 5243, გარდაიცვალა 22 ავადმყოფი (ლეტალობა - 1,9). ეპიზოდური და პაროქსიზმული დარღვევებით სტაციონარში იმკურნალა 981-მა პაციენტმა, გარდაიცვალა 10 (ლეტალობა - 0,9%), პერიფერიული ნერვული სისტემის ავადმყოფობებით მკურნალობდა 15 ავადმყოფი, (გატარებულია 35 საწოლდღე).

საჭმლის მომნელებელი სისტემა

2013 წელს საჭმლის მომნელებელი სისტემის დაავადებების დიაგნოზით რეგისტრირებული იყო 22 943 ავადმყოფი, დაავადებიაანობა 100 000 მოსახლეზე - 5782 (2012 წელს რეგისტრირებული იყო - 21 633, 2011 წელს - 12840 ავადმყოფი). სიცოცხლეში პირველად დადგენილი დიაგნოზით აღრიცხულია 12 725 ავადმყოფი, ინციდენტობა 3207 (2012 წელს შემთხვევათა რაოდენობამ შეადგინა 10 831, ავადობა - 2729; 2011 წელს რეგისტრირებული იყო ცხოვრებაში პირველად დადგენილი დიაგნოზით - 4330 ავადმყოფი, ავადობა - 1121). რეგისტრირებული შემთხვევებიდან - 3138 ბავშვებშია აღრიცხული, პრევალენტობა 4240 (2012 წელს აღირიცხა 3215 შემთხვევა პრევალენტობა - 4434, 2011 წელს რეგისტრირებული იყო - 1605 ბავშვი,

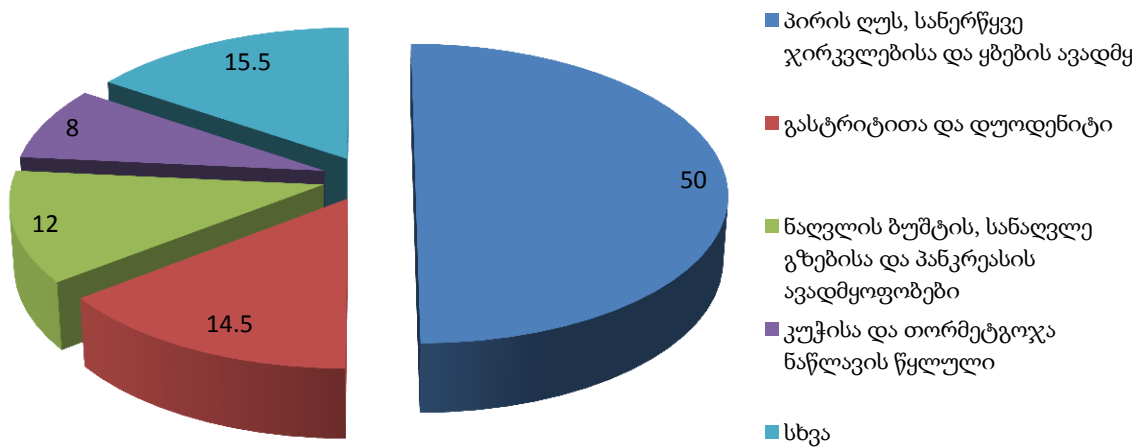
პრევალენტობა - 2300), აქედან 1855 სიცოცხლეში პირველად დადგენილი დიაგნოზით, ინციდენტი 2506 (2012 წელს იგივე მონაცემი - 1674 შემთხვევა ინციდენტობა - 2308; 2011 წელს სიცოცხლეში პირველად დადგენილი დიაგნოზით რეგისტრირებული იყო 1094 ბავშვი, ინციდენტობა - 1568).

საჭმლის მომნელებელი სისტემის დაავადებათა დინამიკა (2001-2013წწ)



საჭმლის მომნელებელი სისტემის დაავადებების ნოზოლოგიებში მაღალია პირის ღუს, სანერწყვე ჯირკვლებისა და ყბების ავადმყოფობები- შემთხვევათა 50%, გასტრიტი და დუოდენიტი 14,5%, ნაღვლის ბუშტის, სანაღვლე გზებისა და პანკრეასის ავადმყოფობები 12%, კუჭისა და თორმეტგოჯა ნაწლავის წყლულით დაავადებულების 8% ხვედრითი წილი.

საჭმლის მომნელებელი სისტემის დაავადებების პროცენტული გადანაწილება, აჭარა 2013 წელი



2013 წელს რეგიონის სტაციონარებში საჭმლის მომნელებელი სისტემის დაავადების დიაგნოზით მკურნალობდა 3093 ავადმყოფი, მათ შორის 266 ბავშვი (8,6%), გარდაიცვალა 75.

სტაციონარი საჭმლის მომნელებელი სისტემის დაავადებების 15,6% ნაღვლის ბუშტის და სანაღვლე გზების ავადმყოფობებზე მოდის (ჰოსპიტალიზირებულია 484 ავადმყოფი), თიანეთით ჰოსპიტალიზირებულია 706 ავადმყოფი, რაც შეადგენს 22,9%, .

	ჰოსპიტალური პაციენტების რაოდენობა				გარდაცვალება		
	სულ	მოზრდილები	15 წლამდე	1 წლამდე	მოზრდილები	15 წლამდე	1 წლამდე
საჭმლის მომნელებელი სისტემის ავადმყოფობები	3093	2827	266	24	75	0	
მათ შორის: პირის ღრუს, სანერწყვე ჯირკვლებისა და ყბების ავადმყოფობები	61	38	23				

კუჭისა და თორმეტგოჯა ნაწლავის წყლული	161	161			5		
გასტრიტი და დუოდენიტი	26	26					
ჭია ნაწლავის ავადმყოფობები	640	552	88				
თიაქარი	706	587	119	19			
პერიტონეუმის ავადმყოფობები	140	125	15		13		
ღვიძლის ავადმყოფობები	66	66			30		
ნაღვლის ბუშტის, ნაღვლის გზებისა და პანკრეასის ავადმყოფობები	602	601	1		2		
მ.შ.ქოლელითიაზი, ქოლეცისტიტი	442	441	1				

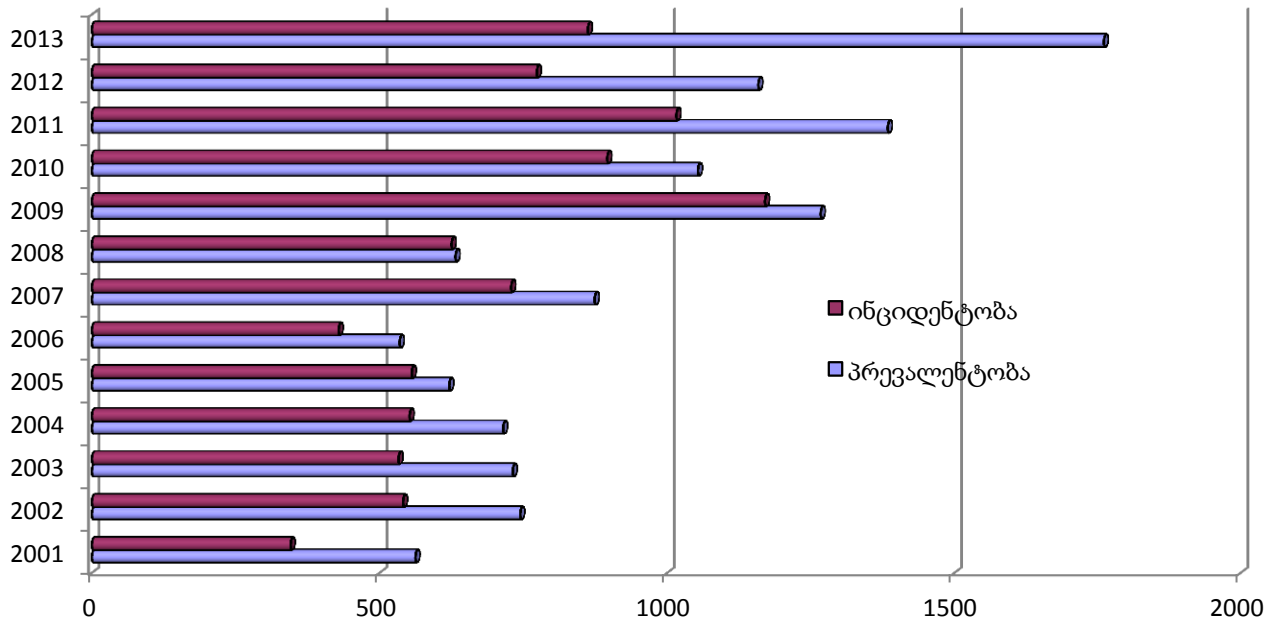
ტრავმები და უბედური შემთხვევები

ჯანმრთელობის მსოფლიო ორგანიზაციის მონაცემებით, ევროპაში მოკვდავობის 10% ტრავმებით არის გამოწვეული. საქართველოში ისევე როგორც ევროპის მთელ ტერიტორიაზე ერთ-ერთ მნიშვნელოვან პრობლემას უბედური შემთხვევები და ტრავმები წარმოადგენს, რაც დიდ საზრუნავს უქმნის ჯანმრთელობის დაცვის სისტემას.

2013 წელს აჭარის ავტონომიურ რესპუბლიკაში დარეგისტრირდა ტრავმების, მოწამვლებისა და გარეგანი მიზეზების ზემოქმედების 6990 შემთხვევა, პრევალენტობა -1761 (2012 წელს დარეგისტრირდა 4561 შემთხვევა, პრევალენტობა - 1158.3), მათ შორის 3421 ახალი შემთხვევა, ინციდენტობა - 862 (2012 წელს - 3061 ახალი შემთხვევა, ინციდენტობა - 777,3; 2011 წელს აღირიცხა 3922 ახალი შემთხვევა, ინციდენტობა - 1016). 0-15 წლამდე ასაკში რეგისტრირებული იყო 1204, პრევალენტობა 1524; (2012 წელს ბავშვებში რეგისტრირებული იყო 699 შემთხვევა, პრევალენტობა - 964.12; 2011 წელს 741 შემთხვევა, პრევალენტობა - 1062.2;), მათ შორის 626 ახალი შემთხვევა, ინციდენტი -792 (2012 წელს ინციდენტობამ შეადგინა

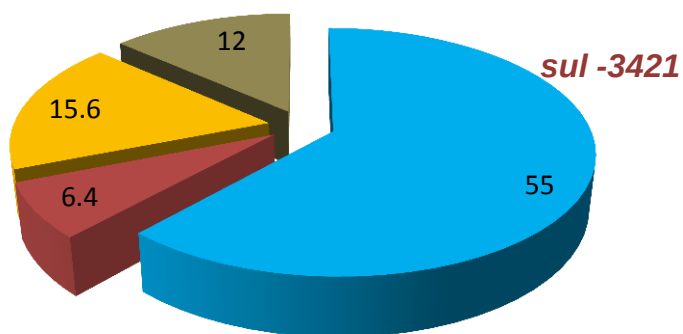
- 699 (507 შემთხვევა); 2011 წელს ბავშვებში რეგისტრირებული იყო 574 ახალი შემთხვევა, ინციდენტობა - 822).

ტრავმების დინამიკა, აჭარა 2001-2013 წწ



სხვადასხვა ლოკალიზაციის ტრავმების, მოწამვლებისა და გარეგანი მიზეზების ზემოქმედების შემთხვევათა შორის ყველაზე ხშირი იყო ჭრილობების, სისხლძარღვთა დაზიანების, ზედაპირული ტრავმების, დაჟეჟილობებისა და დაჩეჩქვილობების შემთხვევები, რამაც ამ კლასის დაავადებების 55% შეადგინა. შემდეგ ადგილზე მოდის ზედა და ქვედა კიდურების ძვლების მოტეხილობა 15,6%, ამოვარდნილობები (მოტეხილობების გარეშე), დაჭიმულობები, დამაბულობა 12% და სამკურნალო ნივთიერებებით, მედიკამენტებით და სხვა ბიოლოგიური ნივთიერებებით მოწამვლები 6,4%.

ტრავმების პროცენტული გადანაწილება, აჭარა, 2013 წელი



ტრავმების, მოწამვლებისა და გარეგანი მიზეზების ზემოქმედებით სტაციონარში მკურნალობდა 3390 ავადმყოფი, მათ შორის 15 წლამდე ასაკის 1158 ბავშვი, გარდაიცვალა სულ 120 ავადმყოფი (ლეტალობის მაჩვენებელი 3,5).

ტრავმების განმაპირობებელი მიზეზები (სტაციონარში)

დასახელება	სულ		მათ შორის 15 წლამდე ასაკის		საერთო რაოდენობიდან გარდაიცვალა		მათ შორის 15 წლამდე ასაკის	
	მამრობითი	მდედრობითი	მამრობითი	მდედრობითი	მამრობითი	მდედრობითი	მამრობითი	მდედრობითი
ავადობისა და სიკვდილობის გარეგანი მიზეზები	559	261	3	4	31	8	1	
მ.შ.უბედური შემთხვევები სულ	505	242	2	4	24	7	1	
მ.შ.სატრანსპორტო უბედური შემთხვევები სულ	219	92	2	4	18	6	1	
მ.შ.ქვეითი, დაზარალებული სატრანსპორტო უბედური შემთხვევები სულ	28	27	1	1	0	0	0	
ტრავმების სხვა გარეგანი მიზეზები უბედური შემთხვევების დოს	272	143	0	0	1	0	0	
განზრახ თვითდაზიანება	8	4	0	0	0	0	0	
სხვა დაზიანება	46	15	1	0	7	1	0	

ფსიქიკური ჯანმრთელობა

ადამიანის ცხოვრების ერთ-ერთ უმთავრეს ნაწილს მისი ფსიქიკური ჯანმრთელობა წარმოადგენს.

ფსიქიკური აშლილობები ავადობისა და ინვალიდობის გამომწვევ მიზეზთა შორის წამყვან ადგილს იჭერს. შრომისუნარობის გამომწვევი ათი ძირითადი დაავადებიდან სავარაუდოდ ხუთი ფსიქიკური აშლილობაა.

რეალურად ფსიქიკური პრობლემების მქონე პირთა რაოდენობა ბევრად მეტია, ვიდრე ამას ოფიციალური სტატისტიკა გვიჩვენებს, რადგან ფსიქიატრიული სერვისების დაბალი დონე, გეოგრაფიული და ფინანსური ხელმიუწვდომლობა და სტიგმის გამო მოსახლეობის გარკვეული ნაწილი არ მიმართავს ამ სერვისებს. მეცნიერთა აზრითა და სტატისტიკური მონაცემებით 2020 წლისათვის მსოფლიოში ინვალიდობის მაჩვენებელი გულის იშემიური დაავადების შემდეგ დეპრესია იქნება.

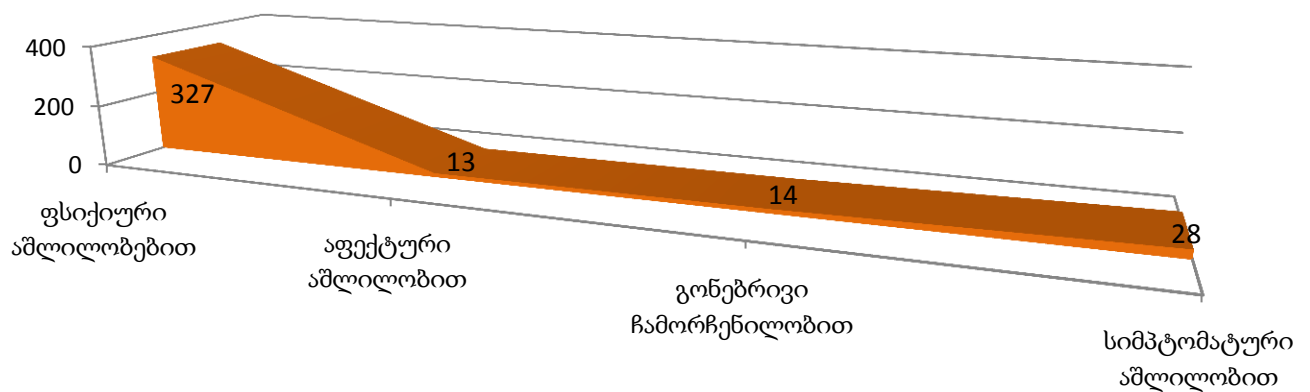
საქართველოში დღეისათვის ოფიციალურად აღრიცხულია დაახლოებით 100 000 ფსიქიკური აშლილობის მქონე ადამიანი, ხოლო ფსიქიატრიულ სტაციონარებში იმყოფება საშუალოდ 1200 პაციენტი.

ექსპერტთა შეფასებით საქართველოში სულ მცირე 240 000 ნარკოტიკების მომხმარებელია, რომელთაგანაც სავარაუდოდ 80 000 ნარკოტიკებს ინექციური გზით მოიხმარს, ხოლო ამ უკანასკნელთაგან 30 000 – 35 000 დაავადებულია წამალდამოკიდებულებით, რაც ასევე წარმოადგენს სერიოზულ ფსიქიკურ პრობლემას.

აჭარის ავტონომიურ რესპუბლიკაში 2013 წელს რეგისტრირებულია ფსიქიკური და ქცევითი აშლილობის მქონე 7788 პიროვნება, მათ შორის ცხოვრებაში პირველად დადგენილი დიაგნოზით - 118 (პრევალენტობა 1962, ინციდენტობა-29). ორგანული ბუნების აშლილობებით (მ.შ. ეპილეფსიით) რეგისტრირებულია 1452 ავადმყოფი, მათ შორის ცხოვრებაში პირველად 15 შემთხვევა.

2013 წლის განმავლობაში სტაციონარულ მკურნალობაზე იმყოფებოდა 391 ავადმყოფი, მ.შ. ფსიქიკური აშლილობებით (შიზოფრენიით, შიზოტოპური და ბოდვითი აშლილობებით)-327, აფექტური აშლილობით - 13 ავადმყოფი, გონებრივი ჩამორჩენილობით - 14 ავადმყოფი, სიმპტომატური აშლილობით -28. გარდაიცვალა - 2 ავადმყოფი. (ლეტალობის მაჩვენებელი - 0,5).

შემთხვევათა განაწილება სტაციონარში, 2013 წ, აჭარა სულ 391

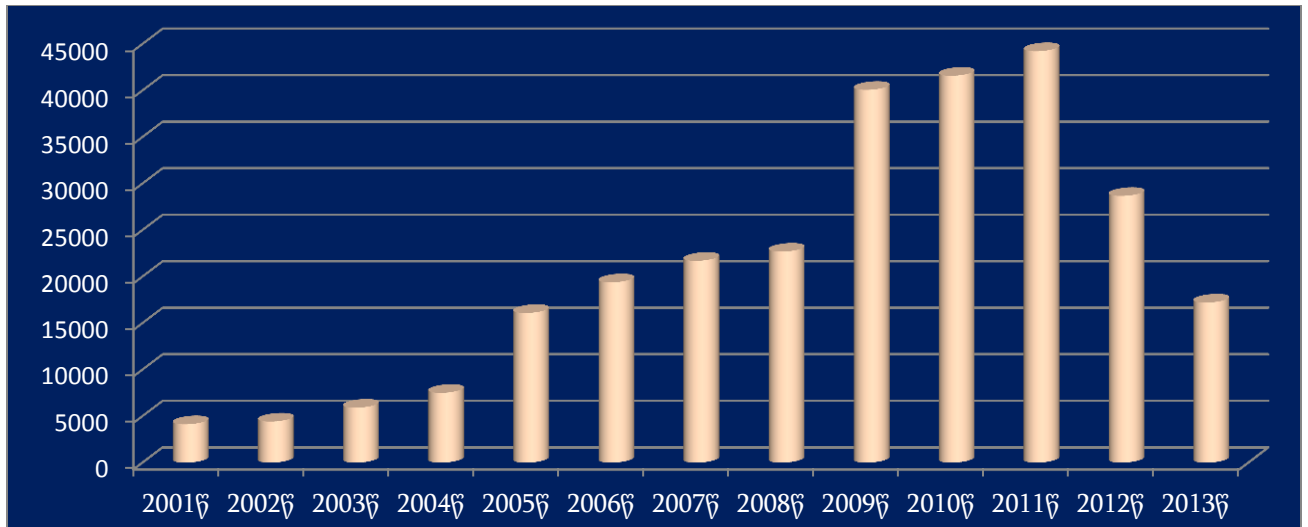


აჭარის ავტონომიურ რესპუბლიკაში ინფექციური და პარაზიტული დაავადებებით ავადობა

2013 წლის მონაცემთა (17 214) შედარებით გასული წლის იმავე პერიოდთან (28 670) აღინიშნება გადამდებ დაავადებათა რიცხვის კლება, რაც პირველ რიგში განპირობებულია ეპიდკვლევას დაქვემდებარებულ დაავადებათა შეტყობინების, ანგარიშგებისა და ეპიდკვლევის გარკვეულ ნოზოლოგიათა და მდგომარეობათა ცვლილებებით - საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის მინისტრის 2012 წლის 23 მაისის №01-27/ნ ბრძანება „სამედიცინო სტატისტიკური ინფორმაციის წარმოების და მიწოდების წესის შესახებ“.

ბრძანების შესაბამისად შეტყობინება/ანგარიშგების სისტემიდან ამოღებულ იქნა მწვავე რესპირატორული ინფექციები, გრიპი და გრიპისმაგვარ დაავადებათა ჰოსპიტალური შემთხვევები, რაც აღნიშნულ პერიოდამდე განპირობებდა სისტემაში მოქცეულ დაავადებათა მაღალ რიცხვს. ეპიდზედამხედველობის სისტემაში კი მოექცა ტუბერკულოზი, სიფილისი, გონორეა და სხვა.

გადამდებ დაავადებათა ავადობის დინამიკა
აჭარა, 2001 წ–2013წ



2013 წლის განმავლობაში ეპიდზედამხედველობის სისტემაში მოექცა და ცენტრის მიერ აღირიცხა ინფექციური დაავადების -17 214 შემთხვევა. მათ შორის ქ.ბათუმში - 9146 შემთხვევა, ხელვაჩაურის მუნიციპალიტეტში - 3162 შემთხვევა, ქობულეთის მუნიციპალიტეტში -3749, ქედის მუნიციპალიტეტში - 533, შუახევის მუნიციპალიტეტში - 259, ხულოს მუნიციპალიტეტში-365.

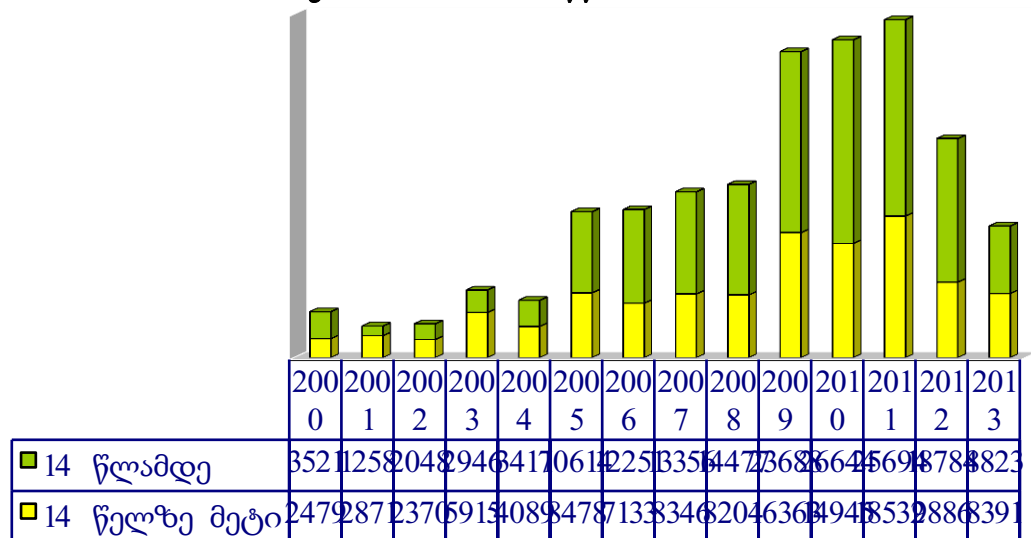
შემთხვევათა და კვლევათა განაწილება ადმინისტრაციულ ტერიტორიული ერთეულების მიხედვით, აჭარა, 2013 წ

ადმინისტრაციულ/ ტერიტორიული ერთეული	რეგისტრირებულ შემთხვევათა საერთო (რ/ბა)		მ.შ. სასწრაფო შეტყობინება იქნა მიღებული შემთხვევაზე (რ/ბა)		ეპიდკვლევას დაექვემდებარა (ცოფის რისკის მქონე ექსპოზიციის ჩათვლით)	
	რ/ბა	% საერთო რ/ბა-დან	რ/ბა	% მ.შ.	რ/ბა	% მ.შ.
ბათუმი	9146	53	1963	21	692	35
ქობულეთი	3749	22	985	26	396	40
ხელვაჩაური	3162	18	590	18	215	36
ქედა	533	3	84	15	9	11

შუახვევი	259	2	80	30	21	26
ხულო	365	2	76	20	10	13
აჭარა	17214		3778	21	1343	36

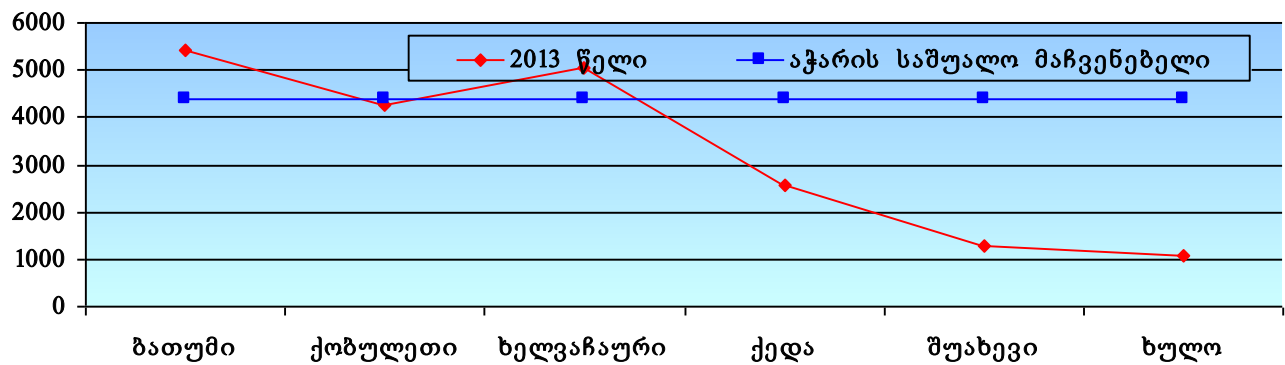
გადამდებ დაავადებათა შემთხვევების ხვედრითი წილი 0-14 წლის ასაკობრივ ჯგუფში - შეადგენს საერთო რაოდენობის 51,%, რაც შეესაბამება 8 823 შემთხვევას.

გადამდებ დაავადებათა ავადობის დინამიკა აჭარა, 2000-2013 წწ

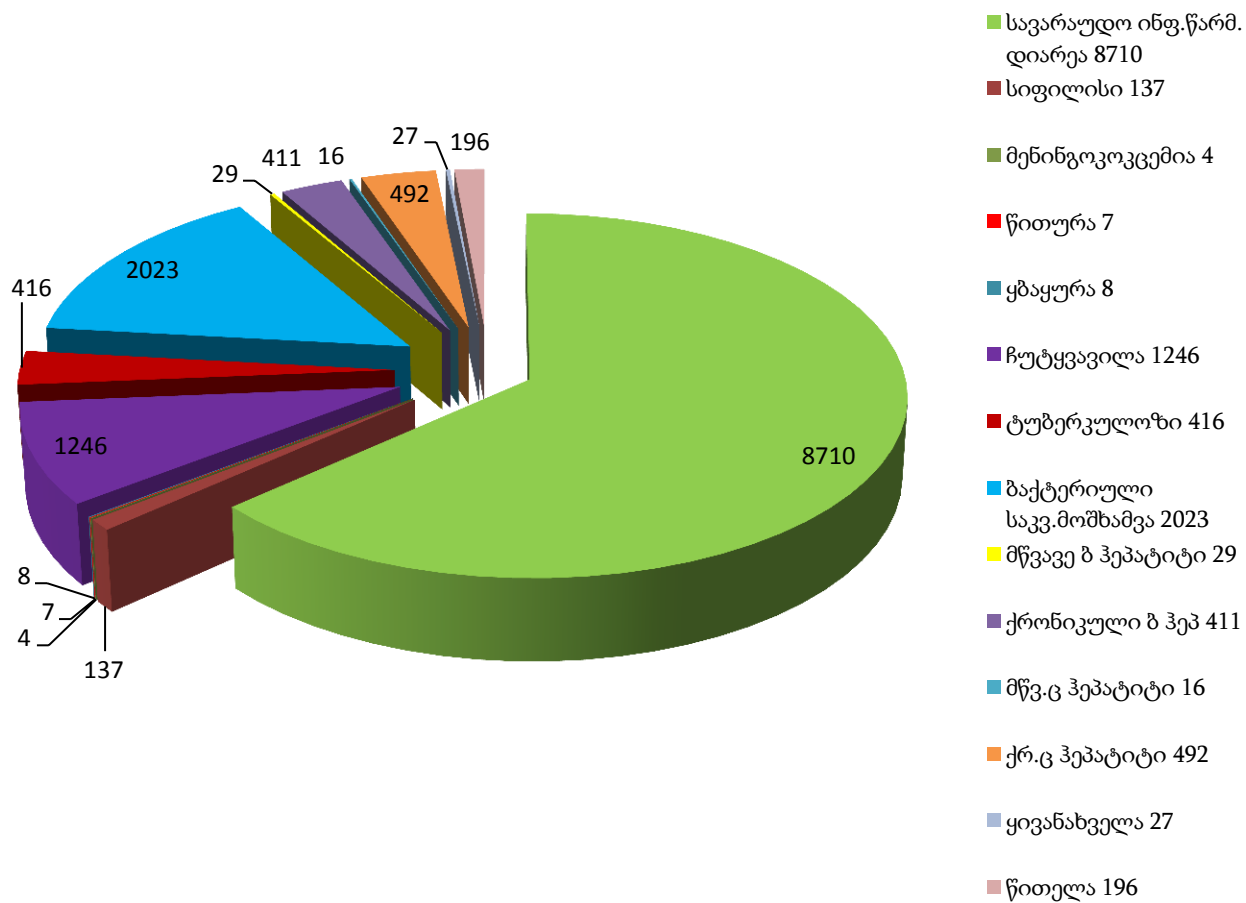


ინფექციურ დაავადებათა ზოგადი პრევალენტობა აჭარისათვის შეადგენს 4371 აჭარის საშუალო მაჩვენებელზე მაღალია მაჩვენებელი ხელვაჩაურის მუნიციპალიტეტსა და ქალაქ ბათუმში. აჭარის საშუალო მაჩვენებელთან ახლოსაა ქობულეთში, ხოლო დაბალია - ქედის, ხულოსა და შუახვევის მუნიციპალიტეტებში.

ინფექციურ დაავადებათა ზოგადი პრევალენტობა, აჭარა, 2013 წელი



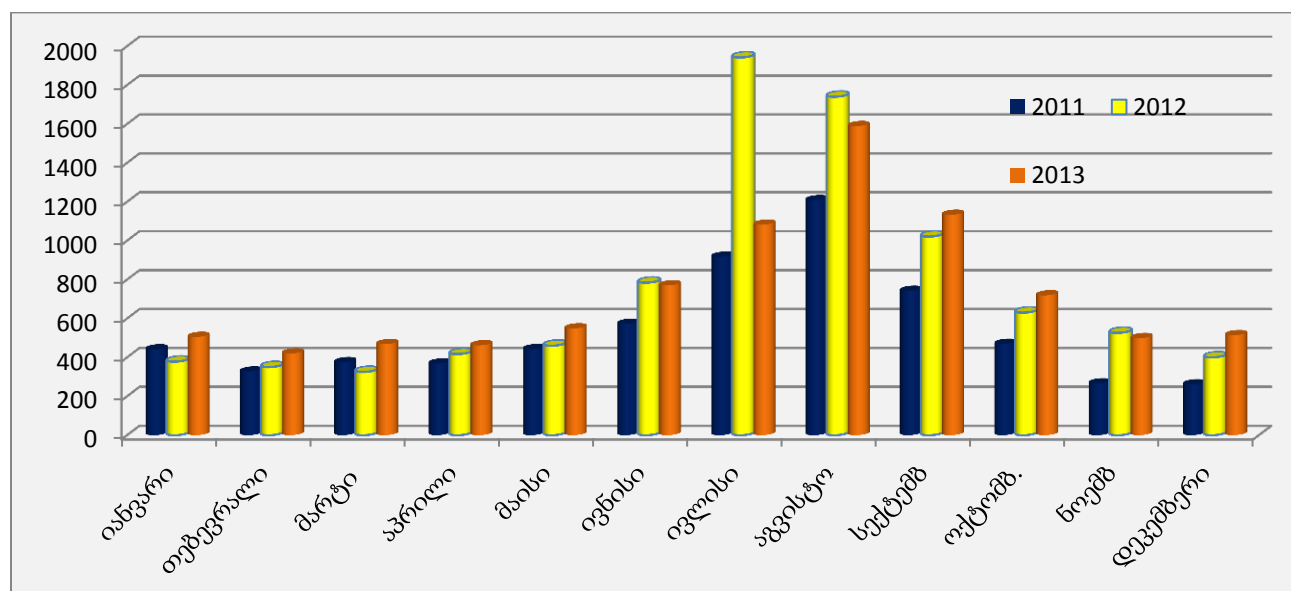
გადამდებ დაავადებათა სპექტრი ცალკეული ნოზოლოგიების მიხედვით, აჭარა, 2013 წელი



გადამდებ დაავადებათა სტრუქტურაში 2013 წელს წამყვანია სავარაუდო ინფექციური წარმოშობის დიარეა, სპორადული შემთხვევების სახითაა წარმოდგენილი - მენინგოკოკემია, ბრუცელოზი, იმუნიზაციით მართვადი ინფექციები (წითურა, ყბაყურა) გარდა წითელასი, რომლის მიმართაც რეგიონში, ისევე როგორც მთელს ქვეყანაში, აღინიშნებოდა შემთხვევათა მატება.

სავარაუდო ინფექციური წარმოშობის დიარეა - მიმდინარე წელს აღირიცხა სავარაუდო ინფექციური წარმოშობის დიარეის 8710 შემთხვევა, რაც 263 ერთეულით ნაკლებია გასული წლის მონაცემებთან შედარებით (2012წ– 8973 შემთხვევა).

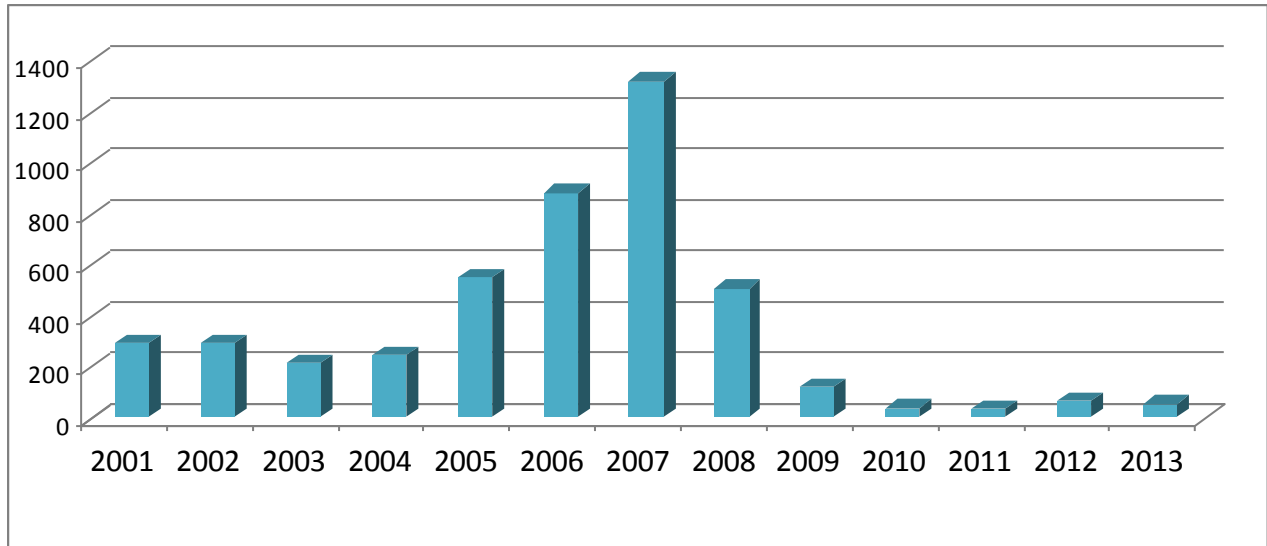
სავარაუდო ინფექციური წარმოშობის დიარეა, შემთხვევათა განაწილება თვეების მიხედვით, 2011–2013წწ



დიარეით მიმდინარე შემთხვევების 64.2% ფიქსირდება 0_14 წლის ასაკობრივ ჯგუფში.

მწვავე ვირუსული ჰეპატიტის პირველადი დიაგნოზით დაფიქსირდა 29 – B მწვავე, 16 – C მწვავე და A მწვავე ვირუსული ჰეპატიტის 7 შემთხვევა. გასული წელს დაფიქსირებულია B მწვავე – 40, 20 – C მწვავე, ხოლო A მწვავე ვირუსული ჰეპატიტის 2 შემთხვევა.

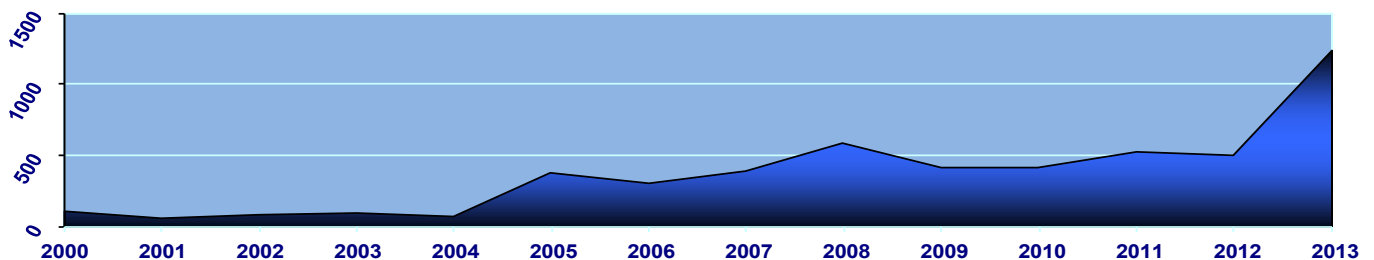
**A ვირუსული + სხვა მწვავე ვირუსული ჰაპატიტი,
შემთხვევათა მრავალწლიანი დინამიკა**



ამავე პერიოდში დაფიქსირებულია ქრონიკული B ჰეპატიტი –411, ქრონიკული C – 492 შემთხვევა. 2012 წელს ფიქსირდებოდა ქრონიკული B ჰეპატიტი –307, ქრონიკული C – 323.

ჩუტყვავილათი ავადობის დინამიკაში ეპიდემიური პროცესის 2-3 წლიანი ციკლორობაა, რაც სპეციფიურია ამ დაავადებისათვის. 2013 წელს დაფიქსირდა ჩუტყვავილას 1246 შემთხვევა, ხოლო გასულ წელს 499 შემთხვევა.

ჩუტყვავილას შემთხვევათა განაწილება აჭარა, 2000წ-2013წ .



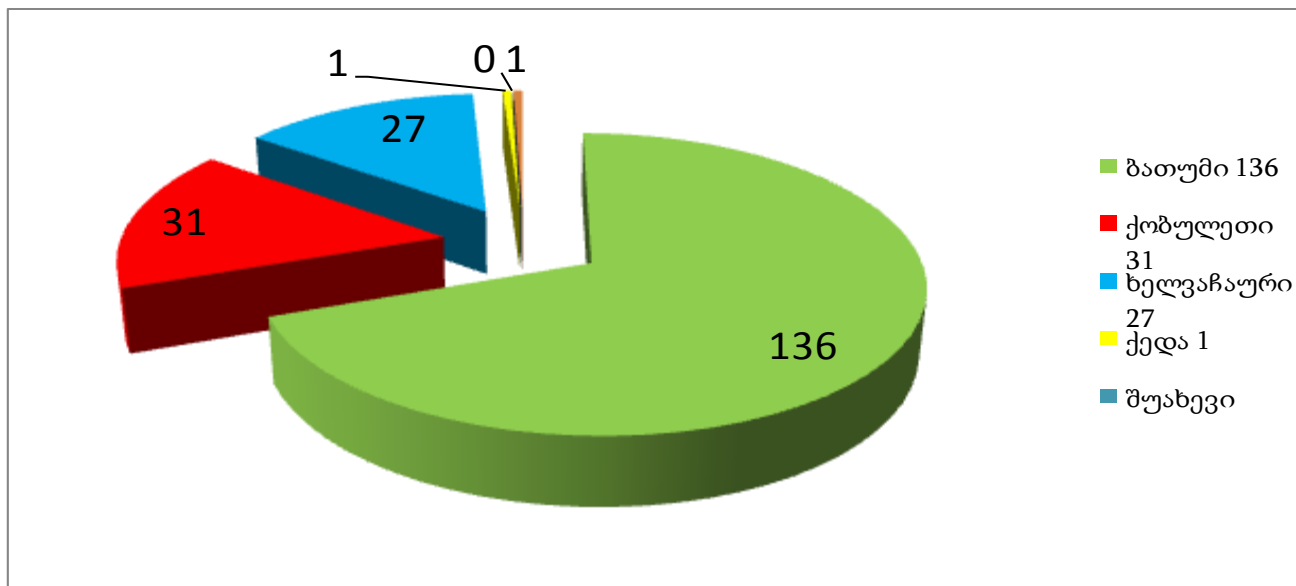
იმუნიზაციით მართვადი ინფექციები

2013 წელს აჭარაში დაფიქსირდა წითელას შემთხვევების მნიშვნელოვანი მატება.

ცენტრში შემოსული 242 სასწრაფო შეტყობინებიდან 20 შემთხვევა იყო სხვა რეგიონის. 222 – აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკაში, მ.შ. 26 იქნა უკუგდებული (6 კლინიკურად, 20

ლაბორატორიულად). შესაბამისად, ეპიდზედამხედველობის ერთიან ინტეგრირებულ სისტემაში მოექცა წითელას 196 შემთხვევა: მათ შორის ბათუმი – 136 , ქობულეთი– 31, ხელვაჩაური– 27, ქედა 1, ხულო 1.

**წითელას შემთხვევები მუნიციპალიტეტების მიხედვით,
აჭარა, 2013 წელი**



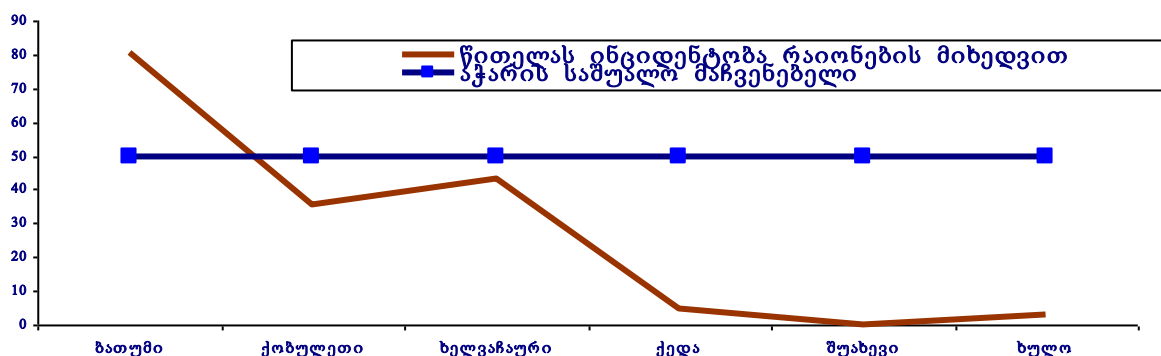
196 შემთხვევიდან ლაბორატორიულად ტესტირებულ იქნა 86 შემთხვევა, აქედან დადასტურდა 66, სავარაუდო 130 შემთხვევა.

რეგისტრირებული შემთხვევებიდან ჰოსპიტალიზირებული იყო 47 პაციენტი. დაავადებულთა შორის გართულება აღინიშნა 9,7 % (19 შემთხვევაში).

მიმდინარე წლის მონაცემების მიხედვით წითელას მიმართ ინციდენტობა აჭარისათვის შეადგენს 49,77. აჭარის საშუალო მაჩვენებელზე მაღალი მაჩვენებელია ქალაქ ბათუმში (80,41), აღნიშნული მაჩვენებელი აჭარის საშუალო შედეგს უახლოვდება ხელვაჩაურსა (43,04) და ქობულეთში (35,38), დაბალია ქედასა (4,8) და ხულოში (3), შუახევის მუნიციპალიტეტებში არ დაფიქსირებულა წითელას შემთხვევა.

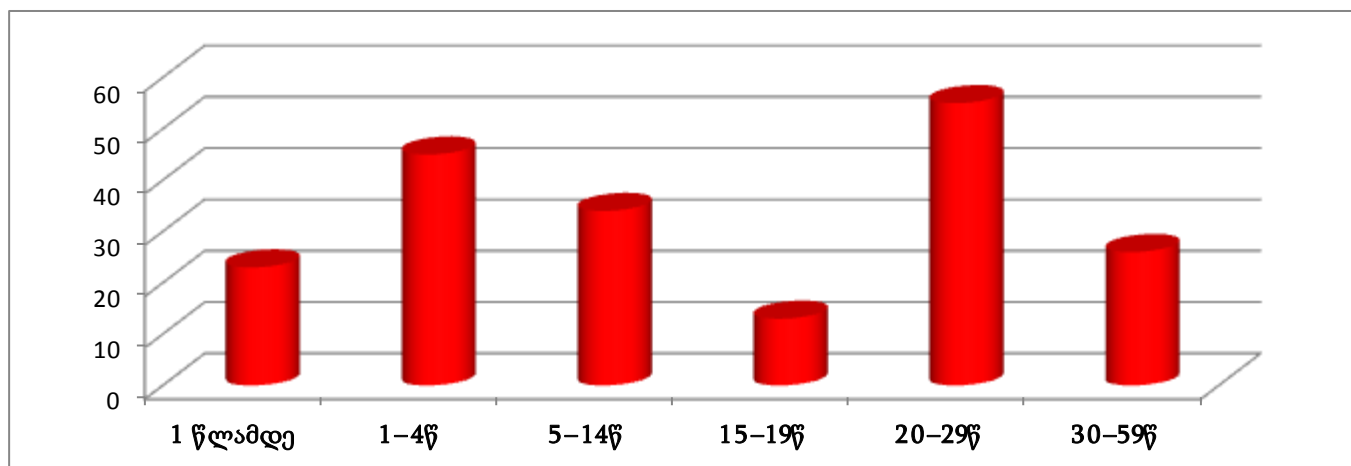
წითელას ინციდენტობა რაიონულ კრილში

აჭარა 2013 წელი



ასაკობრივ სპექტრში დომინირებს 0-14 წელი. სულ ამ ასაკობრივ ჯგუფში რეგისტრირებულია 102, შემთხვევათა საერთო რაოდენობის 52%. შემთხვევები მეტია ასევე 20-29 ასაკობრივ ჯგუფში – 55 შემთხვევა.

წითელას შემთხვევები ასაკობრივ ჯგუფში, აჭარა, 2013 წელი



რეგისტრირებული შემთხვევებიდან წყ1-ით აცრილია–38, წყ2 ორივე დოზა მიღებული ქონდა–17-ს, 29 – აუტრელი (მ.შ. 21-აზერბაიჯანის მოქალაქე, 1ლატვიის მოქალაქე, 7 აუტრელი წინააღმდეგგეგმების გამო), 89 –უცნობი (მოზრდილი ასაკის მოსახლეობა), 23 – ასაკობრივად აცრას არ ექვემდებარება.

გბაყურა და წითურა რეგისტრირებულია სპორადული შემთხვევების სახით.

2013 წელს დაფიქსირებულია გბაყურას 8 შემთხვევა, გასული წლის მონაცემებთან შედარებით (9) აღინიშნება კლება 1 ერთეულით. კლებადი დინამიკა შეინიშნება წითურას მიმართაც. გასულ წელს ფიქსირდებოდა 18 შემთხვევა, ხოლო მიმდინარე წელს კი მხოლოდ 7 შემთხვევა.

ყბაყურას 8 შემთხვევიდან 7 აცრილია ასაკის შესაბამისად, 1 ასაკობრივად არ ექვემდებარებოდა აცრას. წითურას 7 შემთხვევიდან (3 დადასტურებული და 4 სავარაუდო) 4 აცრილია წწყ 1 დოზით. წწყ 2 დოზით აცრილია 1. 1 –ასაკობრივად არ ექვემდებარებოდა აცრას. 1 შემთხვევაში აცრის სტატუსი უცნობია.

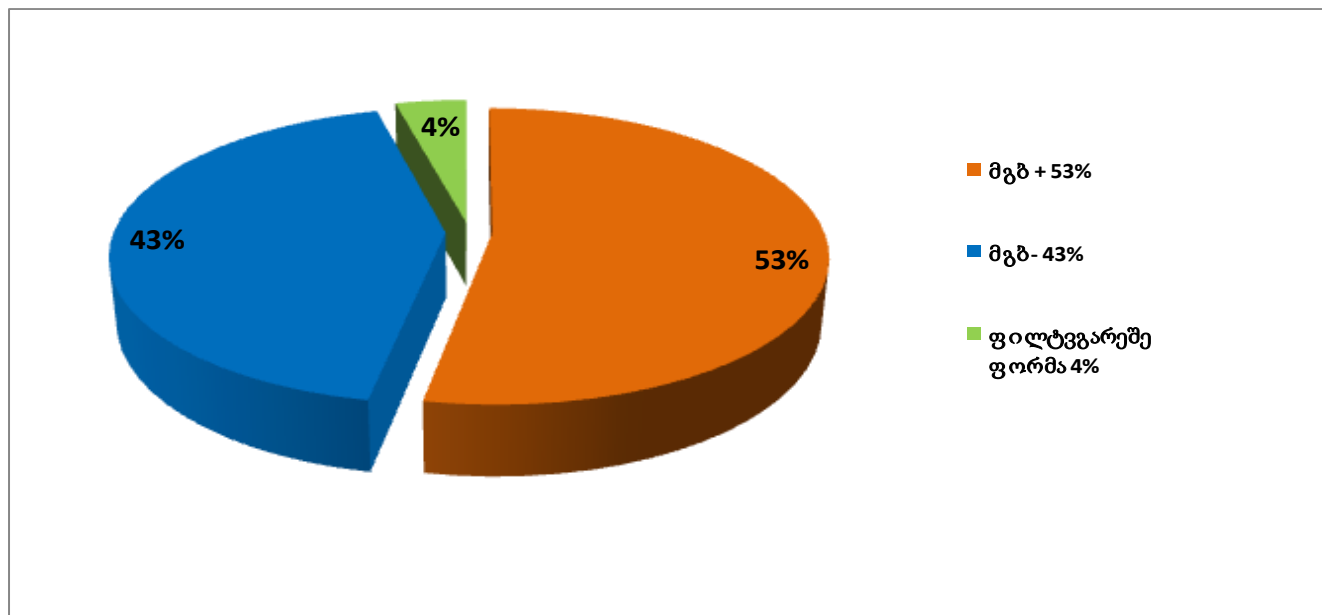
მიმდინარე პერიოდში რეგისტრირებულია ყივანახველას 27 შემთხვევა, რომელთაგანაც აუცრელია 13 (მ.შ. 3–მშობლის უარის, 8– წინააღმდეგჩვენების გამო, 2 ასაკით არ ექვემდებარებოდა) ასაკობრივად აცრილია–11, არასრულყოფილადაა აცრილი–2, ერთ შემთხვევაში აცრის სტატუსი უცნობია. გასული წლის მონაცემებთან შედარებით აღინიშნება კლების დინამიკა 22 ერთეულით (49 შემთხვევა).

➤ ტუბერკულოზი

2013 წლის განმავლობაში ეპიდზედამხედველობის ერთიან ინტეგრირებულ სისტემაში მოექცა ტუბერკულოზის 416 შემთხვევა. მ.შ. 219 დარეგისტრირდა როგორც ფილტვის ტუბერკულოზის მგბ დადებითი ფორმა, 183 მგბ უარყოფითი და 14 ფილტვგარეშე ტუბერკულოზის შემთხვევა.

აღნიშნულ საანგარიშო პერიოდში ეპიდკვლევა ჩატარდა მგბ დადებითი ტუბერკულოზის 219 კერაში, ეპიდკვლევას დაექვემდებარა 748 კონტაქტირებული პირი, რომელთაგანაც პირველადი ტუბერკულინოდიანგნოსტიკა ჩატარდა 256 პირს, ხოლო განმეორებითი –86–ს.

ფილტვისა და ფილტვგარეშე ტუბერკულოზის % განაწილება, აჭარა, 2013 წელი



➤ **მაღარია**

აჭარის რეგიონში 2013 წელს დაფიქსირდა მაღარიის ლაბორატორიულად დადასტურებული 1 შემთხვევა. შემთხვევა იყო შემოტანილი. დაავადების სპეციფიკისა და სეზონურობის შესაბამისად ეპიდემიოლოგიურად საშიშ ზონაში განხორციელდა ადექვატური ეპიდსაწინააღმდეგო ღონისძიებები, დეზინსექცია.

➤ **ლეპტოსპიროზი**

მიმდინარე წელს დარეგისტრირდა ლეპტოსპიროზის 23 შემთხვევა. (2012 წელს–18 შემთხვევა).

➤ **მენინგოკოკცემია**

2013 წელს დაფიქსირდა მენინგოკოკცემიის 4 შემთხვევა, რაც გასული წლის მონაცემებთან შედარებით (7 შემთხვევა) 3 ერთეულით ნაკლებია, მ.შ. 1 ლეტალური გამოსავლით.

➤ **ჯგუფური შემთხვევები**

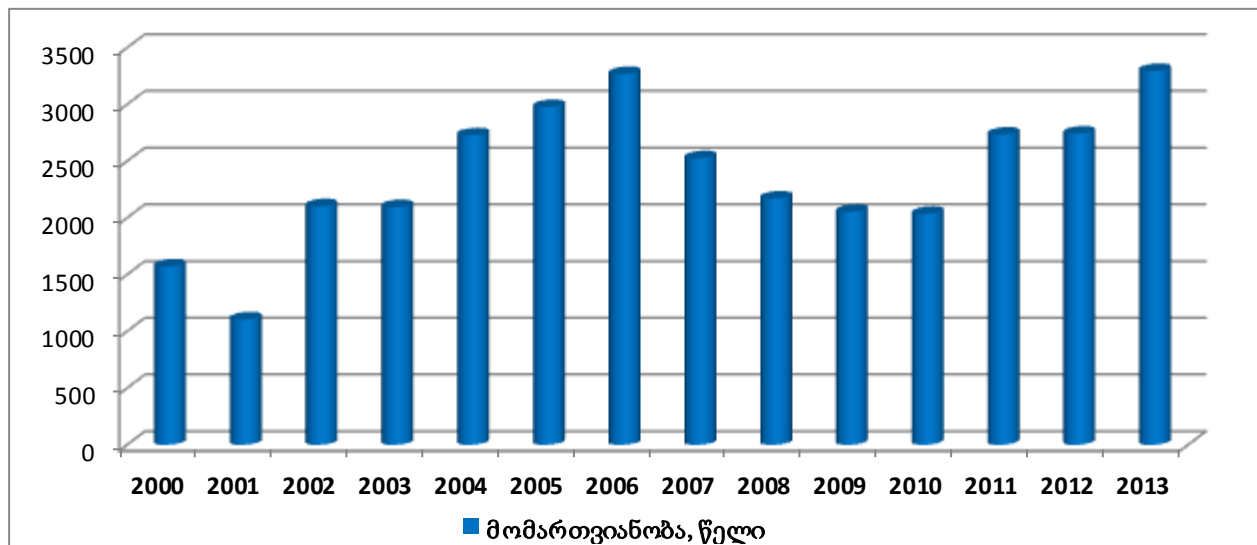
2013 წელს აჭარაში დარეგისტრირდა: სავარაუდო ინფექციური წარმოშობის დიარეის 7 ჯგუფური შემთხვევა. აქედან 6 –ოჯახური სამ შემთხვევიანი კერა, 1 ჯგუფური შემთხვევა დაფიქსირდა სტუმარ ბავშვთა ჯგუფში.

წითელას 4 ჯგუფური შემთხვევა, ბათუმში, ქობულეთსა და ხელვაჩაურში.

➤ **ანტირაბიული მომსახურება**

2013 წლის განმავლობაში ანტირაბიული დახმარებისათვის სამედიცინო დაწესებულებებს მიმართა 3294 პაციენტმა, რაც 551 ერთეულით მეტია 2012 წლის იმავე პერიოდის მონაცემებთან შედარებით (2743). პაციენტთა მომართვიანობის ზდა გამოიწვია ჰიდროფობიის 2 შემთხვევის კონტაქტირებულ პირთა ვაქცინაციამ.

ანტირაბიული დახმარებისათვის პაციენტთა მომართვიანობა აჭარა 2000-2013წ



ანტირაბიული ვაქცინაციის სრული კურსი ჩაუტარდა 825 (28,7%) პაციენტს, არასრული 2045 (71,2%), ვაქცინაცია დაასრულა დაზარალებულთა 87,1% (2870), მკურნალობა შეწყვიტა 113 (3,4%). კომბინირებული (იმუნოგლობულინი+ვაქცინა) მკურნალობა დასჭირდა 817 პაციენტს, მომართულთა 24,8%-ს.

ანტირაბიული კომპონენტის ფაგლებში გაწული მომსახურება, 2012–2013წ აჭარა

პერიოდი	მომართულია რაოდენობა	ვაქცინაცია დაასრულა	ცენტრში შემოსული შეტყობინება			ვიზიტი კერაში	ინფორმაცია ვებ-საშუალებებში	კომუნიკაცია ვებ-საშუალებებში
			სულ	მ.შ.შეწყვეტილი	ცოფის კერა			
2012 წ	2743	2575	639	613	26	223	1425	408
2013 წ	3294	2870	783	757	26	153	1584	397

2013 წელს დაფიქსირდა ჰეროფობიით გარდაცვალების 2 შემთხვევა, რომელთაც არ მიუმართავთ ანტირაბიული სერვისის მიმწოდებელი დაწესებულებებისათვის პოსტექსპოზიციური პროფილაქტიკური მკურნალობის კურსის ჩასატარებლად.

